

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

**Daňové zatížení standardizovaného poplatníka ve
vybraném kraji**

Karolína Lišková

© 2024 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Karolína Lišková

Hospodářská a kulturní studia

Název práce

Daňové zatížení standardizovaného poplatníka ve vybraném kraji

Název anglicky

Tax burden of the standardized taxpayer in the selected region

Cíle práce

Cílem této bakalářské práce je zhodnotit daňové zatížení poplatníků v rámci Libereckého kraje a jeho porovnání s ostatními kraji České republiky. Na základě zjištěných informací bude provedena analýza a komparace vývoje daňového zatížení poplatníků v rámci let 2018 – 2022.

Metodika

Bakalářská práce bude rozdělena na tři hlavní části, teoretickou a praktickou část a závěr. V teoretické části budou vysvětleny základní daňové pojmy, charakterizován daňový systém v České republice a budou diskutovány teorie výběru daní. Další část bude věnována vývoji daňové politiky v historickém kontextu, tedy jak byly vybírány daně v minulosti, jaké daně a co například vedlo k reformám a pravidelnosti výběru daní, jak je známe v současnosti. Praktická část bude zahrnovat analýzu a komparaci daňové zátěže poplatníků Libereckého kraje ve zmíněných letech a její srovnání s údaji ostatních krajů ČR s využitím dat od Českého statistického úřadu. Závěr práce bude obsahovat interpretaci výsledků s případnými návrhy řešení dané problematiky a porovnání s plánovanými daňovými změnami.

Doporučený rozsah práce

30 – 50 stran

Klíčová slova

daně, daňový systém, daňová zátěž, poplatník, Liberecký kraj

Doporučené zdroje informací

- BONĚK, Václav. *Lexikon – daňové pojmy*. Ostrava: Sagit, 2001. ISBN 80-7208-265-5.
KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7598-165-3.
KUNEŠ, Z. – VONDRÁK, Z. *Abeceda DPH 2023*. Olomouc: ANAG, 2023. ISBN 978-80-7554-383-7.
MARKOVÁ, H. *Daňové zákony 2023 : úplná znění platná k 1.1.2023*. Praha: Grada, 2023. ISBN 978-80-271-0023-1.
PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0.
Přehled o stavu veřejné správy: Česká Republika: Česká republika na cestě k modernější a efektivnější veřejné správě. (2023). Francie: OECD Publishing.
ŠÍROKÝ, Jan. *Daňové teorie : s praktickou aplikací*. V Praze: C.H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-005-8.
VANČUROVÁ, A. – LÁCHOVÁ, L. *Daňový systém ČR 2022*. Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-362-3.
VANČUROVÁ, A. *Zdanění osobních příjmů*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7676-236-7.

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jiří Čermák, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 27. 1. 2024

prof. Ing. Lukáš Čechura, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 9. 2. 2024

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 06. 03. 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Daňové zatížení standardizovaného poplatníka ve vybraném kraji" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. března 2024

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala svému vedoucímu bakalářské práce Ing. Jiřímu Čermákovi, Ph.D. za pomoc při zpracování mé bakalářské práce, zejména za poskytnutí důležitých rad a také za jeho ochotu a vstřícnost.

Daňové zatížení standardizovaného poplatníka ve vybraném kraji

Abstrakt

Tématem bakalářské práce je „Daňové zatížení standardizovaného poplatníka ve vybraném kraji“. Cílem této bakalářské práce je zhodnotit daňové zatížení poplatníků v rámci Libereckého kraje a jeho porovnání s ostatními kraji České republiky. Bakalářská práce je rozdělena na tři části.

První, teoretická část, obsahuje teoretická východiska získaná z odborných publikací a článků. Popisuje charakteristiky daní, daňového systému České republiky a také vývoje daňové politiky v historickém kontextu. V teoretické části jsou také vysvětleny daňové ukazatele pro srovnání daňového zatížení.

Následuje praktická část práce, která je zaměřena na samostatné výpočty daňového zatížení standardizovaného poplatníka žijícího v Libereckém kraji. Je zde vypočítáno dílčí daňové zatížení poplatníka z hlediska daně z příjmů fyzických osob, daně z přidané hodnoty a daně z nemovitých věcí. Na konci praktické části je vypočteno celkové daňové zatížení standardizovaného poplatníka a také hypotetický výpočet daňové zátěže za předpokladu, že se do daňového zatížení poplatníka zahrnují odvody na sociální a zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem. Tyto výpočty jsou prováděny za období let 2018–2022.

Poslední částí je závěr práce, ten obsahuje vyhodnocení poznatků získaných v praktické části. Bylo zjištěno, že daňové zatížení poplatníka se pohybuje ve výši 30 % hrubé mzdy a ve sledovaných letech dochází k poklesu celkové daňové zátěže.

Klíčová slova: daně, daňový systém, daňová zátěž, poplatník, Liberecký kraj

Tax burden of the standardized taxpayer in the selected region

Abstract

The topic of the bachelor thesis is "Tax burden of the standardized taxpayer in the selected region". The aim of this bachelor thesis is to evaluate the tax burden of taxpayers within the Liberec region and its comparison with other regions of the Czech Republic. The bachelor thesis is divided into three parts.

The first, theoretical part, contains theoretical background obtained from field publications and articles. It describes the characteristics of taxes, the tax system of the Czech Republic and also the development of tax policy in a historical context. The theoretical part also explains the tax indicators for comparing the tax burden.

The following is the practical part of the thesis, which is focused on separate calculations of the tax burden of a standardized taxpayer living in the Liberec Region. The taxpayer's partial tax burden in terms of personal income tax, value added tax and real estate tax is calculated here. In the end of the practical part, the total tax burden of a standardized taxpayer is calculated, as well as a hypothetical calculation of the tax burden, assuming that the taxpayer's tax burden includes contributions to social and health insurance paid by the employer. These calculations are carried out for the period 2018–2022.

The last part is the conclusion of the thesis, it contains an evaluation of the knowledge gained in the practical part. It was found that the tax burden of the taxpayer is 30 % of the gross salary, and in the monitored years the total tax burden is decreasing.

Keywords: taxes, tax system, tax burden, taxpayer, Liberec region

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	11
2.1 Cíl práce	11
2.2 Metodika	11
3 Teoretická východiska	14
3.1 Základní pojmy	14
3.2 Konstrukční prvky daní	16
3.3 Rozdělení daní.....	17
3.3.1 Přímé daně	17
3.3.2 Nepřímé daně.....	18
3.4 Daňový systém ČR.....	19
3.5 Pojistné na sociální zabezpečení	24
3.6 Poplatky.....	26
3.7 Změny od roku 2024	26
3.8 Historický vývoj daní	26
3.8.1 Středověk a raný novověk.....	27
3.8.2 Absolutismus	28
3.8.3 1918–1938	29
3.8.4 1945–1992	29
3.8.5 Současnost	30
4 Vlastní práce.....	35
4.1 Daňové zatížení z hlediska daně z příjmů.....	36
4.1.1 Rok 2018.....	36
4.1.2 Rok 2019.....	38
4.1.3 Rok 2020.....	40
4.1.4 Rok 2021	41
4.1.5 Rok 2022.....	43
4.2 Daňové zatížení z hlediska DPH.....	47
4.2.1 Potraviny a nealkoholické nápoje	48
4.2.2 Alkoholické nápoje, tabák	49
4.2.3 Odívání a obuv	50
4.2.4 Bydlení, voda, energie, paliva	51
4.2.5 Bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy	52
4.2.6 Zdraví.....	53
4.2.7 Doprava.....	54
4.2.8 Pošty a telekomunikace	55

4.2.9	Rekreace a kultura	56
4.2.10	Vzdělávání	58
4.2.11	Stravování a ubytování	58
4.2.12	Ostatní zboží a služby	59
4.3	Daňové zatížení z hlediska daně z nemovitých věcí	61
4.4	Celkové daňové zatížení standardizovaného poplatníka.....	63
5	Závěr.....	67
6	Seznam použitých zdrojů	69
6.1	Knižní zdroje	69
6.2	Internetové zdroje.....	70
6.3	Právní předpisy	74
7	Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk	75
7.1	Seznam obrázků	75
7.2	Seznam tabulek	75
7.3	Seznam grafů.....	76
7.4	Seznam použitých zkratk.....	76

1 Úvod

Vybrané téma daní je velmi aktuální, neboť se týká každého ekonomicky aktivního občana. Daně tvoří významnou položku příjmů státního rozpočtu. Téměř 90 % příjmů rozpočtu je tvořeno právě daňovými výnosy. Daňová soustava v ČR je velmi často aktualizována a je důležité se v problematice daní orientovat.

Stát se prostřednictvím daní snaží vybrat od poplatníků, co nejvíce finančních prostředků, které následně alokuje do zvolené oblasti. Naproti tomu poplatník, kterým může být fyzická nebo právnická osoba, se snaží odvádět na daních co nejméně. Uplatňuje slevy na dani a daňová zvýhodnění a snaží se upravit daňovou povinnost tak, aby byla co nejnižší, a přesto odpovídala platným zákonům. Neustálé zvyšování daní je také ovlivněno navyšujícím se schodkem státního rozpočtu.

Téma daní je také důležitým aspektem voleb. Vláda se neustále snaží nalézt ideální výši daně, při které jsou poplatníci motivováni daně platit. K tomu lze využívat ukazatele mezinárodního srovnání. Jedním z nich je daňové zatížení standardizovaného poplatníka, o kterém pojednává tato bakalářská práce.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je zhodnotit daňové zatížení poplatníků v rámci Libereckého kraje a jeho porovnání s ostatními kraji České republiky. Na základě zjištěných informací je provedena analýza a komparace vývoje daňového zatížení poplatníků v rámci let 2018–2022.

2.2 Metodika

Bakalářská práce je rozdělena do tří hlavních částí, kterými jsou teoretická, praktická část a závěr. Teoretická část je zpracována na základě teoretických poznatků z odborných publikací a vybraných zákonů. Odborné publikace byly vyhledávány především v Krajské vědecké knihovně v Liberci, dále bylo čerpáno z publikací zveřejněných na stránkách Bookport.cz. Bylo vybráno několik zákonů a na základě indukce z nich byly vytvořeny poznatky v teoretické části. První část teoretické části je věnována daním obecně, je vysvětleno, co znamená pojem daň, jaké jsou funkce daní a jak se dle daňového systému ČR daně člení. Další část práce je věnována historickému vývoji daní tedy, jak byly vybírány daně v minulosti, jaké daně a co například vedlo k reformám a pravidelnosti výběru daní tak, jak jsou známy v současnosti. Zmíněné jsou i změny v oblasti daní s platností od 1. 1. 2024 na základě přijetí konsolidačního balíčku. Praktická část je zaměřena na výpočty daňového zatížení poplatníka žijícího v Libereckém kraji. Výpočty jsou prováděny za předpokladu, že poplatníkem je fyzická osoba s příjmy dle §6, která vlastní rodinný dům se zahradou na adrese Kotkova 269/2, Liberec 14 – Ruprechtice 460 14. Údaje pro praktickou část byly čerpány ze stránek Českého statistického úřadu. Pro výpočet čistých mezd byly používány absolutní údaje dle krajů s roční periodicitou, do výpočtů byly dosazovány průměrné měsíční hrubé mzdy v korunách na přepočtené počty zaměstnanců. Pro výpočty od roku 2018 a do 30. 6. 2019 byly využity vzorce:

$$\text{superhrubá mzda} = \text{hrubá mzda} \times 1,34 \quad (1)$$

$$\text{SP zaměstnavatel} = \text{hrubá mzda} \times 0,25 \quad (2)$$

$$\text{ZP zaměstnavatel} = \text{hrubá mzda} \times 0,09 \quad (3)$$

$$\text{SP} = \text{hrubá mzda} \times 0,065 \quad (4)$$

$$\text{ZP} = \text{hrubá mzda} \times 0,045 \quad (5)$$

$$\text{daň z příjmů} = \text{superhrubá mzda} \times 0,15 \quad (6)$$

Česká správa sociálního zabezpečení (2019) uvádí, že od 1. 7. 2019 došlo ke snížení odvodu na SP hrazené zaměstnavatelem a změnil se i výpočet superhrubé mzdy. Níže lze vidět vzorce u kterých došlo ke změně:

$$\text{superhrubá mzda} = \text{hrubá mzda} \times 1,338 \quad (7)$$

$$\text{SP zaměstnavatel} = \text{hrubá mzda} \times 0,248 \quad (8)$$

Bureš (2021) uvádí změnu od roku 2021, kdy byla zrušená superhrubá mzda a daň z příjmů se začala počítat podle vzorce:

$$\text{daň z příjmů} = \text{hrubá mzda} \times 0,15 \quad (9)$$

Pro výpočet výdajů na daň z přidané hodnoty byly opět využity údaje z ČSÚ, konkrétně spotřební výdaje domácností za jednotlivé sledované roky. Pro výpočet bylo čerpáno z tabulky "Bezdětné domácnosti podle pracovní aktivity jejich členů", odkud byly čerpány údaje ze sloupce celkových výdajů domácností. Výpočty byly prováděny s předpokladem, že výdaje domácností jsou počítané včetně DPH. Za pomoci přílohy zákona o dani z přidané hodnoty bylo rozklíčováno DPH dle jednotlivých skupin spotřebního koše. U položek podléhajícím základní sazbě DPH ve výši 21 % byl výdaj domácností dělen 1,21, čímž byl zjištěn základ daně a následně byl základ daně odečten od částky celkového výdaje a zjištěna výše DPH, podobně se postupovalo i u snížených sazeb 15 % a 10 %. Výpočty byly prováděny v Microsoft Excel. Pro výpočet daně z nemovitých věcí bylo potřeba dohledání údajů na stránkách katastru nemovitostí. Výpočty byly prováděny za pomoci systému TaxEdit a formuláře pro zpracování přiznání k dani z nemovitých věcí. V závěru

praktické části bylo vypočítáno celkové procentuální zatížení hrubé mzdy u standardizovaného poplatníka v Libereckém kraji. Byl využíván vzorec:

$$\text{procentuální daňové zatížení} = \frac{\text{celkové daňové zatížení}}{\text{úhrn hrubých mezd}} \times 100 \quad (10)$$

Do celkového daňového zatížení se započítaly výdaje na daň z příjmů, SP a ZP hrazené zaměstnancem, daň z přidané hodnoty dle výdajů spotřebního koše a daň z nemovitých věcí. Úhrn hrubých mezd byl vypočítán jako součet hrubých mezd za jednotlivé roky, přičemž údaje o hrubých mzdách byly vynásobeny 12 pro zjištění údajů za celé jednotlivé roky. Následně bylo vypočítáno daňové zatížení poplatníka včetně odvodů SP a ZP hrazeného zaměstnavatelem. Ve vzorci byly k celkovému daňovému zatížení přičteny i odvody hrazené zaměstnavatelem a toto daňové zatížení bylo děleno úhrnem hrubých mezd zaměstnance. V kapitole závěr byla zrekapitulována výše daňového zatížení standardizovaného poplatníka v Libereckém kraji a byla provedena komparace vývoje v letech 2018–2022.

3 Teoretická východiska

Mezi běžné příjmy státního rozpočtu patří podle Černohorského a Teplého (2011) daňové a nedaňové příjmy. Do daňových příjmů se řadí přímé a nepřímé daně a pojistné na sociální zabezpečení, do nedaňových příjmů patří poplatky.

3.1 Základní pojmy

Tato kapitola je věnována popisu základních pojmů, které se týkají daňového systému České republiky. Dále budou popsány funkce daní v rámci fiskální politiky státu.

Daň

Podle Širokého (2016, s. 11) „*daň lze definovat jako povinnou, zákonem stanovenou částku, kterou se odčerpává na nenávratném principu část nominálního důchodu ekonomickému subjektu.*“ Platba daně se dle Kubátové (2018) většinou pravidelně opakuje v časových intervalech (měsíčně, čtvrtletně, ročně), nebo se jedná o nepravidelnou daň. Povinnost daně platit vyplývá z Listiny základních práv a svobod článku 11 odstavce 5. Hlavním účelem daní je odčerpat finanční prostředky firem a domácností do veřejného sektoru a jejich následná alokace prostřednictvím veřejné správy. Daně jsou v dnešní době největším příjmem veřejných rozpočtů, primárně státního rozpočtu, kde dosahují více než 90 % celkových příjmů.

Daňový poplatník

Daňovým poplatníkem je podle Vančurové a Láchové (2018) osoba, jejíž příjmy, majetek, nebo činnost podléhají dani. Poplatníkem je osoba, která nese daňové břemeno. Poplatník je často povinný daň sám také odvádět.

Daňový plátce

Plátce daně označují Vančurová a Láchová (2018, s. 15) jako osobu ze zákona povinnou daň vypočítat a odvést příslušné státní instituci. V praxi může poplatník a plátce daně být jedna osoba. Plátce daně je jediný subjekt, který se účastní výběru daní ze spotřeby. Plátce odvádí daň, kterou vybral prostřednictvím ceny své produkce od ostatních subjektů, protože je vázán státem, aby inkasoval daň a také ji odvedl. „*Při některých výběrech daně, u kterých je vymezen poplatník, jehož předmět daně je podroben dani, je však daň*

z technických důvodů vybírána prostřednictvím plátce. Tomuto typu výběru daně se říká srážka daně u zdroje.“ Tímto se stát snaží eliminovat možnost daňových úniků.

Funkce daní

Hlavní funkcí je podle Vančurové a Zídkové (2022) zajistit příjem státních rozpočtů. Moderní daně by měly plnit více funkcí najednou. Mezi nejdůležitější funkce se řadí:

- fiskální;
- alokační;
- redistribuční;
- stimulační;
- stabilizační.

Jednou z funkcí daní je funkce **fiskální**, tedy schopnost zajišťovat pravidelné příjmy veřejným rozpočtům. Od daní stát požaduje více funkcí, ale ve většině případů musí být zachována fiskální funkce. Výjimečně se lze setkat s daní, která fiskální funkci neplní, jedná se například o ekologickou daň. Tu stát ukládá na statky a služby, které ohrožují životní prostředí a stát se tedy snaží o jejich omezení. Úkolem **alokační** funkce je regulovat to, že na některých trzích selhává efektivita tržního mechanismu, tedy neodpovídá představě státu o ideálním rozvoji společnosti. Pokud stát prostřednictvím daňových úspor poskytuje zvýhodnění, jedná se o nepřímou daňovou podporu, neboli nepřímé financování. Stejskal a kol. (2017) popisují alokační funkci jako měřítko efektivnosti dané ekonomiky. Vančurová a Zídková (2022) aplikují alokační funkci na příkladu očkování. U těch kteří si ho sami zaplatí, může stát snížit daňovou povinnost. **Redistribuční** funkce představuje důležitou část fungování veřejných financí, jejichž cílem je přesouvat části důchodů od bohatších k chudším. Daně jsou nástrojem, kterým lze zmírňovat rozdíly v důchodech jednotlivých subjektů. Prostřednictvím daní stát odebírá důchody od bohatších a transferovými platbami naopak zvyšuje příjmy chudším. **Stimulační** funkce se snaží využít to, že daně vnímají poplatníci jako újmu, jsou tedy ochotni snížit svou daňovou povinnost. Stát poskytuje úspory, jednou z nich jsou „daňové prázdniny“. Jedná se o to, že sníží daně konkrétní osobě za předpokladu, že splní určité podmínky. Mezi podmínky se řadí objem investic, nové technologie, tvorba nových pracovních míst, nebo podpora vědy a výzkumu. Mezi negativní stimulační patří uvalení spotřebních daní na alkoholické nápoje, či cigarety, čímž stát reguluje jejich spotřebu, která poškozují zdraví spotřebitelů. Prostřednictvím **stabilizační** funkce stát předchází cyklickým výkyvům v ekonomice. Využití je podmíněno rozpočtovou kázní

v dobrých dobách, kdy je zapotřebí vytvářet rezervy, které mohou být využity v horších dobách. Problémem této funkce může být snaha politiků získat si přízeň voličů formou například zvyšování sociálních dávek nebo snížením daňové zátěže. V tomto případě nemá šanci se stabilizační funkce rozvinout.

3.2 Konstrukční prvky daní

V následující části budou rozvedeny konstrukční prvky daní, mezi které se podle Vančurové a Zídkové (2022) řadí:

- daňový subjekt;
- předmět daně;
- osvobození od daně;
- základ daně;
- sazba daně;
- slevy na dani.

Subjekt daně

Vančurová a Láchová (2018) uvádí, že daňovým subjektem je buď fyzická nebo právnická osoba, která je ze zákona povinná platit, nebo odvádět daň. Podle toho, o jaký typ daně se jedná, se rozlišuje plátce daně a daňový poplatník.

Předmět daně

Předmět daně je podle Vančurové a Láchové (2018) veličina, ze které se stanovuje a vybírá daň. Předměty daně lze rozdělit do 4 skupin – daň z hlavy, daň z majetku, daň z důchodu a daň ze spotřeby. Daň z hlavy je historicky nejstarší. Předmětem daně je zde přímo daňový subjekt. V ČR mívá tato daň často charakter místních poplatků. U majetkových daní je předmět daně často patrný na první pohled, jelikož s ním nelze manipulovat a je tedy jen těžko utajitelný. Majetkové daně tvoří pouze doplněk daňového systému, vzhledem k tomu, že jejich výnos není nijak vysoký a bývají příjmem nižších samosprávných celků. Daně ze spotřeby jsou podstatně komplikovanější, neboť nejsou viditelné. Jsou zahrnuty do cen služeb nebo zboží a jsou vybírané prostřednictvím plátce daně. Daní z důchodu se rozumí daň z příjmů, kde je předmětem zdanění důchod. Důchodové daně jsou nejvíce využívány jako ekonomický nástroj, a tedy i redistribuční kanál.

Základ daně

Vančurová a Láchová (2018) uvádí, že základem daně je chápán předmět daně v měrných jednotkách, který je upravený podle zákonem stanovených podmínek. Na základě jednotek, v jakých je vymezen základ daně je členěn na:

- daně stanovené bez vztahu k velikosti základu daně;
- daně specifické;
- daně hodnotové.

Sazba daně

Vančurová a Zídková (2022, s. 15) uvádí, že „sazba daně je algoritmus, prostřednictvím kterého se ze základu daně (sníženého o odpočty) stanoví základní částka daně.“ Podle Vančurové a Láchové (2018) se rozlišuje jednotná sazba a diferencovaná sazba daně. Jednotná sazba je stejná pro všechny typy a druhy předmětu daně. Jednotnou sazbu využívá daň z nabytí nemovitých věcí, daň z elektřiny a daň z příjmů fyzických osob. Naproti tomu je diferencovaná sazba daně, která se mění v závislosti na druhu předmětu daně. Patří sem primárně daň z přidané hodnoty, kde většina zboží a služeb podléhá dani ve výši 21 %, potraviny a vybrané zdravotnické pomůcky podléhají sazbě ve výši 15 % a sazba daně ve výši 10% z přidané hodnoty podléhá kojenecká výživa, knihy, voda z vodovodu. Sazba daně může být diferencovaná také na základě subjektu daně, což platí u daně z příjmů právnických osob, kde je odlišná sazba daně u penzijních společnostech nebo základních investičních fondů, u kterých je sazba nižší.

3.3 Rozdělení daní

Mezi základní dělení daní patří dělení na přímé a nepřímé, tomu je věnována tato část.

3.3.1 Přímé daně

Mezi přímé daně patří podle Vančurové a Zídkové (2022) daně, které platí poplatník na úkor svého důchodu a je zde předpoklad, že nebudou převedeny na jiné subjekty. Přímé daně jsou pro poplatníky více viditelné, neboť se neschovávají do cen zboží nebo služeb a jsou více pocíťované. Patří sem daně majetkové a daně z příjmů. Další rozdělení níže v kapitole

3.4 Daňový systém ČR. Daň z příjmů lze dále rozčlenit na:

- daň z příjmů fyzických osob;
- daň z příjmů právnických osob.

Do majetkových daní řadí Vančurová a Zídková (2022) daň z nemovitých věcí, která se člení na daň z pozemku a daň ze staveb a jednotek. Předmětem této daně jsou pozemky ležící na území České republiky, evidované v katastru nemovitostí, které vedou jednotlivé katastrální úřady. Jednotlivé pozemky jsou označovány jako parcely a mají přiřazené katastrální číslo. Daň z nemovitých věcí je jedinou daní, jejíž příjmy plynou v plném rozsahu místně příslušné obci.

Další majetkovou daní je podle Vančurové a Zídkové (2022, s. 51) daň silniční, kterou platí jen osoby, které využívají motorová vozidla. Pokud se jedná o osobní automobil daň se platí pouze v případě, že je využíván k výdělečné činnosti. V tuto chvíli je tato část daně zrušena, ale lze očekávat, že to je pouze dočasně. Prostřednictvím této daně se přispívá na opravu a údržbu silnic a dálnic. *„Sazba této daně je pevná a diferencovaná, u osobních automobilů podle zdvihového objemu motoru a u užitkových vozidel podle celkové hmotnosti a počtu náprav.“* Zdaňovací období silniční daně je kalendářní rok a přiznání se podává do 31. ledna následujícího roku po zdaňovacím období.

Další přímou daň představuje tzv. daň z majetkových transakcí, mezi které patří daň dědická, daň darovací a daň z nabytí nemovitosti. Tato daň byla zrušena zákonným opatřením senátu č. 340/2013 Sb. (Finanční správa, 2024).

3.3.2 Nepřímé daně

Šteker (2020) popisuje nepřímé daně jako daně zahrnuté v ceně zboží a služeb. Daň je hrazena kupujícím, ale státu ji odvádí prodávající. Mezi nepřímé daně se řadí daň z přidané hodnoty, spotřební nebo ekologické daně. Více v kapitole 3.4 Daňový systém ČR.

Podle Kuneše a Vondráka (2023) se daň z přidané hodnoty se dělí na 3 sazby: základní sazbu 21 %, první sníženou sazbu 15 % a druhou sníženou sazbu 10 %.

Mezi spotřební daně se řadí podle Celní správy (2023):

- daň z minerálních olejů;
- daň z lihu;
- daň z piva;
- daň z vína a meziproductů;
- daň z tabákových výrobků;
- daň ze surového tabáku.

3.4 Daňový systém ČR

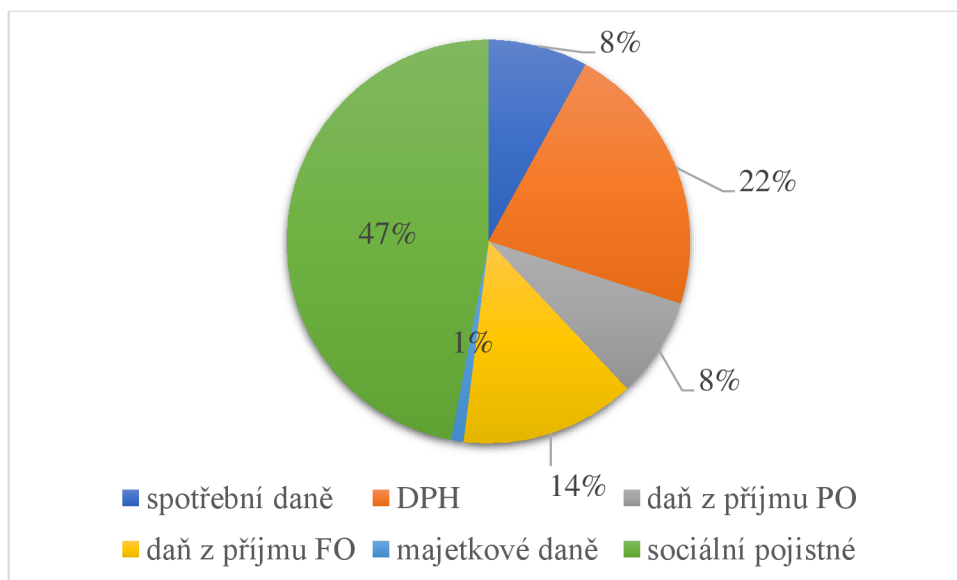
Daňové reformy v tržních ekonomikách

Daňové reformy v tržních ekonomikách rozčleňuje Kubátová (2018) na 3 vlny. První vlna probíhala od konce 2. světové války do roku 1965 a její hlavní charakteristikou je zavádění systému sociálního pojištění oddělením příspěvků na sociální pojištění od důchodové daně. První vlna reforem úzce souvisí s keynesiánskou politikou a s ní spojeným vysokým zdaněním a přerozdělovací úlohou daní. Pro druhou vlnu je typické zavedení daně z přidané hodnoty, které probíhalo v několika vlnách. Na konci 80. let začali DPH zavádět i postkomunistické země včetně České republiky, tehdy Československa. S třetí vlnou souvisí obnova ekonomických aktivit, které podléhali složitému a nespravedlivému zdanění. Cílem třetí vlny bylo zvýšit ekonomickou motivaci subjektů, zvýšit spravedlnost a přehlednost daní, zjednodušení daňových zákonů a rozpočtová neutralita.

Daňový mix

Základem daňového systému je dle Vančurové a Zídkové (2022) daňový mix. Daňový mix udává, jaký typ daní má ve státě přednost a jaký je naopak potlačován. Ve vyspělých státech jako je Česká republika v posledních letech klesá podíl přímých daní a na úkor toho je zvyšován podíl daní nepřímých. To lze vidět i na příkladu DPH, kdy mezi roky 2007 až 2013 byla snížená sazba třikrát zvýšena z 5 % na 15 % a od roku 2015 se zavedla i druhá snížená sazba 10 %. Největším příjmem je sociální pojistné, což lze vidět na grafu č. 1 na straně 20.

Graf 1 Daňový mix v ČR v roce 2020

Zdroj: vlastní zpracování, Vančurová, Zídková (2022)

Daň z příjmů fyzických osob

Vančurová a Zídková (2022) uvádí, že DPFO je daní přímou a univerzální. Jejím zdanění podléhají veškeré zdanitelné příjmy jednotlivců. Daň z příjmů fyzických osob tvoří 15 % ze základu daně a v případě 48násobku průměrné mzdy 23 %, tímto procentem je daněna pouze částka nad tento limit. V porovnání s ostatními státy EU je výnos DPFO velmi nízký. Povinnost podávat přiznání a platit daň se řídí zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění platném pro daný rok. Daňové přiznání se podává za předchozí kalendářní rok vždy do konce 3. měsíce následujícího roku. Lhůta pro podání může být až do konce 6. měsíce následujícího roku, pokud se využívá služeb daňového poradce nebo advokáta. V případě úmrtí poplatníka je povinnost ze zákona podat přiznání k DPFO do 3 měsíců od smrti poplatníka. Tato lhůta nelze prodloužit. Daňové přiznání se dle ZDP podává ve 2 formách:

- prostřednictvím datové schránky, pokud ji poplatník nebo jeho zástupce má zpřístupněnou;
- osobně na finančním úřadě – územní pracoviště místně příslušné poplatníkovi.

Místní příslušnost poplatníka se dle ZDP odvíjí od místa trvalého bydliště, nebo od adresy hlášené jako místo pobytu cizince, a pokud nelze místo pobytu takto určit, je jím

chápáno místo, kde se osoba převážně zdržuje. Splatnost daně je vždy nejpozději k poslednímu dni lhůty stanovené pro podání přiznání.

Předmětem daně z příjmů jsou dle ZDP:

- příjmy ze závislé činnosti § 6 ZDP;
- příjmy ze samostatné činnosti § 7 ZDP;
- příjmy z kapitálového majetku § 8 ZDP;
- příjmy z nájmu § 9 ZDP;
- ostatní příjmy § 10 ZDP.

Od základu daně mohou být podle ZDP odečteny nezdánitelné části základu daně, mezi které patří:

- dary;
- úroky z úvěrů na financování bytových potřeb (ze stavebního spoření, hypotečního úvěru, z úvěru poskytnutého stavební spořitelnou, bankou v souvislosti s úvěrem ze stavebního spoření nebo s hypotečním úvěrem);
- příspěvek na penzijní připojištění, penzijní pojištění a doplňkové penzijní spoření;
- pojistné na soukromé životní pojištění;
- členské příspěvky zaplacené odborové organizaci;
- úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání.

Dále jsou podle ZDP od základu daně odčítány slevy na dani:

- základní sleva na poplatníka;
- sleva na vyživovaného manžela/manželku;
- základní sleva na invaliditu;
- rozšířená sleva na invaliditu;
- sleva na držitele průkazu ZTP/P;
- sleva na studenta;
- sleva na umístěné dítě.

Slevy na dani pro rok 2022 lze vidět v tabulce č. 1 na straně 22.

Tabulka 1 Slevy na dani pro rok 2022

	měsíčně (v Kč)	ročně (v Kč)
sleva na poplatníka	2 570	30 840
sleva na vyživovaného manžela/manželku	-	24 840
sleva na invaliditu	-	2 520
rozšířená sleva na invaliditu	-	5 040
sleva na držitele průkazu ZTP/P	-	16 140
sleva na studenta	-	4 020
sleva na umístěné dítě	-	16 200

Zdroj: vlastní zpracování, ZDP

„Podle § 35c odst. 1 ZDP má poplatník nárok na daňové zvýhodnění na vyživované dítě žijící s ním ve společně hospodařící domácnosti na území členského státu Evropské unie nebo státu tvořícího Evropský hospodářský prostor“ (ZDP). Daňové zvýhodnění může být uplatňováno jako sleva na dani, nebo jako daňový bonus. Daňové zvýhodnění pro rok 2022 je vidět v tabulce č. 2.

Tabulka 2 Daňové zvýhodnění pro rok 2022

	měsíčně (v Kč)	ročně (v Kč)
první dítě	1 267	15 204
druhé dítě	1 860	22 320
třetí a další dítě	2 320	27 840

Zdroj: vlastní zpracování, ZDP

Daň z příjmů právnických osob

Marková (2023) uvádí, že předmětem daně jsou všechny příjmy z činností uskutečňovaných za účelem dosahování zisku. Základ daně potom tvoří účetní výsledek hospodaření před zdaněním. I zde lze provádět odpočty od základu daně, hlavně slevy na dani. Daň z příjmů právnických osob představuje 19 % ze základu daně, pokud není stanoveno jinak.

Majetkové daně

Majetkové daně řadí Vančurová a Láchová (2018) mezi jedny z nejstarších daní. Jejich výnos není až tak vysoký. Mezi majetkové daně patří daň z nemovitých věcí, tedy daň z pozemků a daň ze staveb a jednotek, dále daň z nabytí nemovitých věcí. Daň z nemovitých věcí je vybírána na základě polohy nemovité věci a její výnos je příjmem municipalit.

Daň z přidané hodnoty

Jedná se o všeobecnou, nepřímou daň. Dani dle Zákona o DPH podléhá:

- dodání zboží s místem plnění v tuzemsku;
- poskytnutí služeb v tuzemsku;
- pořízení zboží z jiného členského státu s místem plnění v tuzemsku;
- dovoz zboží s místem plnění v tuzemsku.

Daň se dle Vančurové a Zídkové (2022) vybírá na každém stupni zpracování, ale je vždy daněno pouze to, co bylo k hodnotě přidáno. Rozlišuje se daň na vstupu a daň na výstupu. Dani na vstupu se rozumí nákupy pro produkci, kdy součástí jejich pořizovací ceny je i DPH. Daň na výstupu je součástí prodeje zboží nebo služeb. V daňovém přiznání k DPH je porovnávána celková daň na vstupu a na výstupu za dané zdaňovací období a je zjišťována výsledná daňová povinnost. Pokud je daň na výstupu vyšší než daň na vstupu, vzniká tzv. vlastní daň, která je potřeba odvést příslušnému FÚ. A pokud je daň na výstupu nižší než na vstupu, vzniká nadměrný odpočet, který představuje nárok na vrácení přeplatku na dani. Sazba daně je rozdělena na 3 sazby podle předmětu daně. Rozeznává se základní, první snížená a druhá snížená sazba. To, jaké zboží nebo služba podléhá jaké sazbě daně, se zjišťuje ze zákona č. 235/2004 Sb. Zákon o dani z přidané hodnoty.

Spotřební daně

Spotřební daň označují Vančurová a Láchová (2018, s. 280) jako selektivní nepřímou daň, které podléhá 5 komodit zboží. Této dani podléhá spotřeba i dovoz těchto komodit. Zpravidla se daň vybírá až ve státě spotřeby. Význam spotřebních daní se v posledních letech zvyšuje i s ohledem na legislativu Evropské unie. „*Směrnici EU je pevně stanoveno, co povinně musí být předmětem daní, a co lze od spotřeby daně osvobodit, pro jednotlivé skupiny zboží jsou zároveň stanoveny minimální sazby daně, jejichž výši Česká republika splňuje.*“

Energetické daně

Nebo taky ekologické daně označuje Vančurová a Láchová (2018) jako jednorázové daně, které jsou placeny konečným spotřebitelem. Patří mezi ně:

- daň ze zemního plynu a dalších plynů;
- daň z pevných paliv;
- daň z elektřiny.

Dle Vančurové a Láchové (2018) správu těchto daní vykonává celní správa. Plátcem těchto daní jsou osoby dodávající výše zmiňované látky konečnému spotřebiteli na území České republiky, kdy dnem dodání vzniká povinnost daň přiznat a také zaplatit. Zdaňovacím obdobím energetických daní je kalendářní měsíc a daň je splatná do 25. dne následujícího měsíce po konci zdaňovacího období.

3.5 Pojistné na sociální zabezpečení

Sociální pojistné má podle Vančurové (2021) specifické postavení mezi daněmi. Jeho hlavním znakem je účelovost. Je vyjádřeno závislostí, čím více osoba přispívá, tím vyšší nároky bude mít v budoucnu. Je také známo, že sociální pojistné je uvaleno na osobní důchody, ale část zpravidla hradí zaměstnavatel.

Sociální zabezpečení lze dle Arnoldové (2012, s. 10) rozčlenit do 3 pilířů.

První pilíř představuje systém sociálního pojištění, které řeší situaci v budoucnu, na kterou je potřeba se předem připravit odkládáním finančních prostředků. Tato část se týká všech obyvatel ČR, i v případě že si pojistné neplatí. Jedná se např. o státem hrazené pojistné na veřejné zdravotní pojištění na nezaopatřené dítě. **Druhý pilíř** řeší systém státní sociální podpory, kterou stát uznává jako potřebnou. Jedná se o zákon č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře. Týká se situací jako mateřství, výchova dítěte, péče o zdravotně postiženou osobu. Státní sociální podpora je nástrojem přerozdělování a solidarity. **Třetím pilířem** je systém sociální pomoci, který je využíván v sociální nebo hmotné nouzi. Sociální pojištění řeší situaci, která nastane v budoucnu a občané jsou schopni se na ni předem připravit. Jedná se o situaci jako ztráta zaměstnání, tedy pojištění v nezaměstnanosti, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, případně ztrátu zdraví – zdravotní pojištění, ztrátu pracovní schopnosti – nemocenské pojištění v případě krátkodobé neschopnosti, nebo důchodové pojištění v dlouhodobé neschopnosti. Týká se přibližně 4 % obyvatel. „*Za sociální nouzi se považuje taková situace, kdy se člověk o sebe nemůže nebo nedokáže postarat.*“ Jedná se o fyzickou nebo duševní bezmocnost, ale také kombinace obojího. Rozčlenění sociálního zabezpečení lze vidět na obrázku č. 1 na straně 25.

Obrázek 1 Sociální zabezpečení

Zdroj: Arnoldová (2012)

Každý občan podle Arnoldové (2012, s. 11) odkládá část svých finančních prostředků a chrání se pro případ negativních důsledků. Sociální pojištění představuje občanovu jistotu a stát k němu vytváří právní rámec. Samotný systém sociálního pojištění je rozčleněn do 3 úrovní. „První úroveň systému je systém základní, který je povinný, definovaný státem a je státem také garantovaný. Druhá úroveň je založena na vztazích uvnitř sociálních skupin. Je založena na určité mezigenerační solidaritě. Třetí úroveň je pak založena na zcela individuálním přičinění a rozhodnutí každého občana.“ System je ale primárně založen na komerčním principu – životní pojištění, stavební spoření, penzijní pojištění a další, případně se státní podporou.

Sazby pojistného na sociální zabezpečení podle České správy sociálního zabezpečení (2018):

2018 – 30. 6. 2019

- u zaměstnavatele 25 % z vyměřovacího základu, z toho 2,3 % na nemocenské pojištění, 21,5 % na důchodové pojištění a 1,2 % na státní politiku zaměstnanosti;
- u zaměstnance 6,5 %.

Dle České správy sociálního zabezpečení (2019) od 1. 7. 2019 – 2022

- u zaměstnavatele 24,8 %;
- u zaměstnance 6,5 %.

3.6 Poplatky

Poplatky podle Kobíka a Kohoutkové (2013) patří mezi další příjmy státního rozpočtu. Do poplatků se řadí správní poplatky, které jsou vybírány na základě zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích. Mezi správní poplatky patří např. ohlášení změny místa trvalého pobytu, ověření rodného čísla, nebo vydání cestovního pasu. Mezi další poplatky patří soudní poplatky vybírané dle zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích a poplatek za výpis z trestního rejstříku, dále místní poplatky dle zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích.

3.7 Změny od roku 2024

Výpočty v praktické části nezohledňují konsolidační balíček, jelikož sledované období končí v roce 2022 a tím pádem se na něj konsolidační balíček nevztahuje. Jelikož je práce dokončována v průběhu roku 2024, tak je pro aktuálnost uvedeno, že v průběhu roku 2023 byl schválen konsolidační balíček, který vešel v platnost 1. 1. 2024, proto je v rámci daňové teorie pro pořádek uvedeno ke kterým změnám došlo v rámci balíčku.

Dle KPMG (2023) u daně z příjmů fyzických osob dochází k rozšíření progresu. Sazba bude ve výši 23 % a bude uplatňována od 36násobku průměrné mzdy, kterou stanoví zákon o nemocenském pojištění, pro rok 2024 to bude od částky 1 582 812 Kč. Od 1. 1. 2024 se také zavádí nemocenské pojištění pro zaměstnance ve výši 0,6 % z vyměřovacího základu. Zvýší se tím odvody na sociální pojištění z aktuálních 6,5 % na 7,1 %. Daň z příjmů právnických osob se zvyšuje ze 19 % na 21 %. U daně z nemovitých věcí se zvyšují sazby v průměru ve výši 1,8násobku aktuálních sazeb a zavádí se inflační koeficient, který se bude poprvé uplatňovat v roce 2025. U DPH se snížené sazby 10 % a 15 % slučují do jedné, a to ve výši 12 %, základní sazba 21 % zůstává beze změny, ale dochází k přesunu některých položek mezi sazbami. Pro spotřební daně se postupně zvyšují sazby, nejvíce u daně z lihu.

3.8 Historický vývoj daní

Téma daní a poplatků není podle Starého a kol. (2009) trendem jen dnešní doby, zaobírali se jím již lidé v období 4.–3. tisíciletí př. n. l. v oblastech starého Řecka a Říma, ale nesmí se zapomínat ani na oblast Mezopotámie, Egypta a Izraele. Právě k těmto územím se vztahují kulturní počátky Evropy tak, jak je známá v současnosti. O daních v nejširším

slova smyslu ale lze hovořit nejdříve v souvislosti se vznikem státu. V češtině nebyla terminologie daní vždy jednotná a v minulosti se lze setkávat s pojmy jako daň, berně, taxa či důchodek. Až se zavedením peněz došlo k rozdělení daní na přímé a nepřímé. Co se týká daňového systému je velmi složité v této době o něčem takovém hovořit. Výjimku lze nalézt v Egyptě, kde díky podrobné evidenci osob a majetku lze hovořit o daňovém systému. V této době také neexistovalo nic jako zákon o daňové soustavě a naše dnešní poznatky pocházejí primárně z dokladů o obchodních transakcích nebo z klínopisných tabulek, v některých případech lze uvést i Bibli, kde lze najít informace týkající se primárně staré Izraele. Pokud se hovoří o daňových předpisech, tak většina z nich pocházela z nařízení panovníka. Daňové zatížení v této době lze chápat více způsoby. Prvním z nich je model, kdy je svobodné obyvatelstvo osvobozeno od výběru daní a daně platí „zotročený lid“. V dalším modelu lze daňovou zátěž chápat tak, že nepřímé daně jsou placeny občany a přímé daně, které byly chápány jako ponižující, platí cizinci, kteří žijí v dané zemi. Navíc už v této době existovala řada výjimek poskytovaných převážně náboženským institucím. Tyto instituce si většinou tvořily vlastní daňové systémy a tvořily vlastní stát ve státě.

3.8.1 Středověk a raný novověk

V těchto dobách byla podle Starého a kol. (2009) daňová soustava v českých zemích velmi složitá a patřilo do ní mnoho plnění ze stran poddaných. Od 13. století začala do daňové soustavy zasahovat také šlechta. Předtím byla veškerá moc v rukou panovníka, který zajišťoval výběr i následnou redistribuci. Zásadní zlom nastal po husitských válkách, kdy se moc dostala do rukou stavů. Pro veřejné finance této doby byli kromě daní velmi důležité i různé poplatky, clo a příjmy z výhradních veřejných práv panovníka tzv. regalů. Na našem území je výběr daní spojen se vznikem první raně feudální monarchie. Stát byl v této době chápán jako vlastnictví panovníka, nebo vládnoucí dynastie, která představovala jednu stranu daňově právních vztahů. V českých zemích byly některé daně odváděny v naturální formě, daně také nebyly vybírány pravidelnou formou. I co se týká cla nešlo o pravidelný příjem státní pokladny. Bylo vybíráno například při přechodu hranic, ale také ve vnitrozemí při plavbě po Labi. Už v tuto dobu se velikost cla lišila na základě velikosti lodi a surovin, které převážela. Přeprava zboží podléhala také vybírání mostného. I soudní poplatky v této době náleželi panovníkovi jako hlavě státu a garanci spravedlnosti v zemi. Za zmínku stojí církevní desátek, který původně převažoval v naturální formě, ale později se stále více prosazovala jeho peněžní podoba.

Podle Šírokého (2008) až za Boleslava I. došlo k zavedení povinné daně, a to byla daň z míru. I ražba mincí začala podléhat pravidelným odvodům. Ve 12. století již platili lidé první majetkové daně, a to z obdělávaných pozemků a městských domů, dále i výnosové daně. Uplatňovalo se učení o „trojím lidu“, což znamenalo, že šlechta a církve daně neplatily. Za vlády Jagellonců v 16. století byla daňová soustava určována primárně zvýšenou potřebou státu, která byla podmíněna zadluženými panovníky. Tyto dluhy byly příčinou i prvních svoleních berních, kdy daňová správa byla v rukou stavů. Jako první ucelený základ české daňové soustavy je považován berní předpis stavovského sněmu z roku 1517, který stanovil všeobecnou daň z majetku a daň z výnosu kapitálu. V roce 1522 se platily přímé daně – majetková, z hlavy, z příjmů a daně nepřímé – akcíz z piva, akcíz z vína a clo. V roce 1531 za vlády Ferdinanda I. byla zavedena „berně korunovační“ a majetková daň, která neobsahovala majetek poddaných. Výnos daní byl použit pro případ války s Turky na zabezpečení jezdců a pěšáků. Na sklonku 16. a 17. století se zavedl tzv. třicátý neboli odvod třicetiny výnosů ze všeho, co se v zemi prodalo. Dále se platila domovní daň. Zvláštní daň museli platit Židé, za užívání země a pomoc, která jim byla poskytnuta, za půjčování peněz na úrok, tato daň byla pro Židy více než dvojnásobná oproti ostatním obyvatelům. Období Třicetileté války (1618–1648) znamenalo zvýšenou potřebu peněz, ale zároveň nepostížitelnost neplacení daní. V tomto období převládá důležitost nepřímých daní, které šlo snadno vybírat a jejich výběr kontrolovat.

3.8.2 Absolutismus

V období absolutismu uvádí Starý a kol. (2009) že v českých zemích tvořila základ tzv. všeobecná berně, která představovala daň pozemkovou a daň z výnosu půdy. Roku 1654 vzniká první český katastr tzv. Berní rula, která obsahovala soupis všech daňových povinností. Jednalo se o vyústění situace mezi králem a zemským sněmem, kteří se neustále dohadovali ohledně zavedení akcízů. Snahy habsburských panovníků o zefektivnění daňové sféry koncem 17. a počátkem 18. století vedla k rozhodnutí nezavádět nepřímé daně náhradou za daň všeobecnou. Dospěli k tomu, že je lepší zavést několik nepřímých daní samostatně a ponechat i nadále všeobecnou daň. Na začátku 18. stol. se objevovala myšlenka na zrušení všech daní a jejich náhrada univerzálním akcízem. Akcízy byly v této době všeobecně nenáviděny, neboť zvyšovali ceny spotřebního zboží. I přes nenávisť byl v roce 1708 prosazen Všeobecný akcízový řád v Českém království, který byl ale pro velký odpor po 6 letech zrušen. Berní rula procházela neustálými obnovami mezi roky 1713–1714 a

rozvrhovala daně až do roku 1748. Za vlády Josefa II., Leopolda II. a Františka I. se situace daní stále měnila a byla velice nestabilní. V roce 1817 bylo nakonec schváleno vytvořit nový tzv. trvalý berní katastr. Panovníci se ale nadále snažili zvyšovat akcízy, neboli daně z dovozu zboží, převážně potravin. Společným rysem celého období absolutismu v českých zemích bylo vedení válek, které znamenalo pro státní pokladnu velké výdaje. Mezi roky 1812–1840 se poprvé objevuje promyšlený zásah do důchodové sféry. Celkově ale byla daňová sféra velmi kritizována, což vyústilo v první březnovou pražskou petici z roku 1848, kde se kladl největší důraz na zrušení potravní daně a reformu daňových předpisů.

3.8.3 1918–1938

V 2. polovině 19. století se dle Starého a kol. (2009) začala utvářet jednotná a moderní daňová soustava, která vycházela z absolutistické právní úpravy. Docházelo primárně k centralizaci daňového systému a zvyšování počtu vybíraných daní. Základem výběru daní byla nejstarší pozemková berně, dále různé typy daní z výnosů, ale postupem času se začala objevovat i daň z příjmů. Poprvé se začíná objevovat myšlenka předcházení mezinárodního zdanění prostřednictvím mezinárodních smluv. Některé předměty byly při exportu osvobozeny od daně, nebo se zaplacená daň při vývozu vracela. Důležitá byla i myšlenka zdanění majetku získaného během války, kdy část obyvatel značně zchudla, a naopak malá část zbohatla, touto problematikou se zabýval tehdejší ministr financí Alois Rašín. Roku 1920 byla zavedena daň z majetku a dávka z přírůstkem majetku. Do roku 1945 byla v Československu jednou z nejvýznamnějších změn v daňovém systému nově založená daň dle zákona č. 76/1927 Sb. z. a n., o přímých daních.

Dle Širokého (2008) docházelo k růstu daňové kvóty. Ve vyspělých zemích dosahovalo až 30 % HDP. Toto zvyšování bylo způsobeno hlavně snahou o obnovu ekonomiky. Ve většině států existovaly tzv. válečné daně a majetkové dávky, které platili nejbohatší obyvatelé. Hospodářská krize způsobila stanovení přírážek na další daně a zvyšování akcízy, neboli daně z dovozu převážně potravin. Dále existovaly přímé daně, které představovaly osobní nebo firemní důchodové daně.

3.8.4 1945–1992

Jedním z nejdůležitějších úkolů podle Starého a kol. (2009) po konci války bylo především očistění našich právních předpisů z doby okupace. Ze začátku docházelo primárně k návratu prvorepublikového daňového systému. Základem po roce 1945 se staly

daně přímé, které se členily na důchodovou a výnosovou daň. Daňové zatížení bylo v této době progresivní a to od 1 % až do 28 %. Mezi přímé daně se řadily:

- všeobecná daň výdělková;
- zvláštní daň výdělková;
- daň pozemková;
- daň domovní;
- daň rentová;
- daň z tantiém;
- daň z vyššího služného.

Nepřímé daně byly oproti přímým mnohem složitější a jejich právní úprava byla zaznamenána v několika právních předpisech. Mezi nepřímé daně dle Starého a kol. (2009) patřily:

- daň z obratu;
- daň z přepychu;
- spotřební daně;
- daň burzovní.

Základní právní úpravou pro placení poplatků se stal zákon č. 82/1952 Sb., o místních poplatcích. Mezi místní poplatky patřily například poplatek ze psů, poplatek z bytů, hřbitovní poplatek. V dalších letech byla většina z nich zrušena, ale některé zůstávají dodnes.

V tomto období podle Širokého (2008) také začala snaha o harmonizaci daní v mezinárodní sféře. V roce 1967 stanovila směrnice Rady ES zavedení daně z přidané hodnoty pro všechny státy Evropského hospodářského společenství. Od 70. let začalo docházet v tržních ekonomikách k stimulaci nabídky, které se projevovala primárně snižováním daní, daňového břemena a mezní sazby daně. Začal se zvyšovat podíl nepřímých daní na celkových daňových výnosech. Pokračovalo se zaváděním daně z přidané hodnoty a v roce 1977 přichází tzv. šestá směrnice harmonizující daň z přidané hodnoty v zemích EU.

3.8.5 Současnost

I nadále podle Širokého (2008) zůstává dominance nepřímých daní a zvyšování jejich podílu na celkovém daňovém výnosu. Státy prohlubují spolupráci v daňové oblasti včetně

omezení daňových úniků, tak i mezinárodního dvojího zdanění. 1. 1. 2007 vstoupila v platnost směrnice o jednotném systému daně z přidané hodnoty zemí EU.

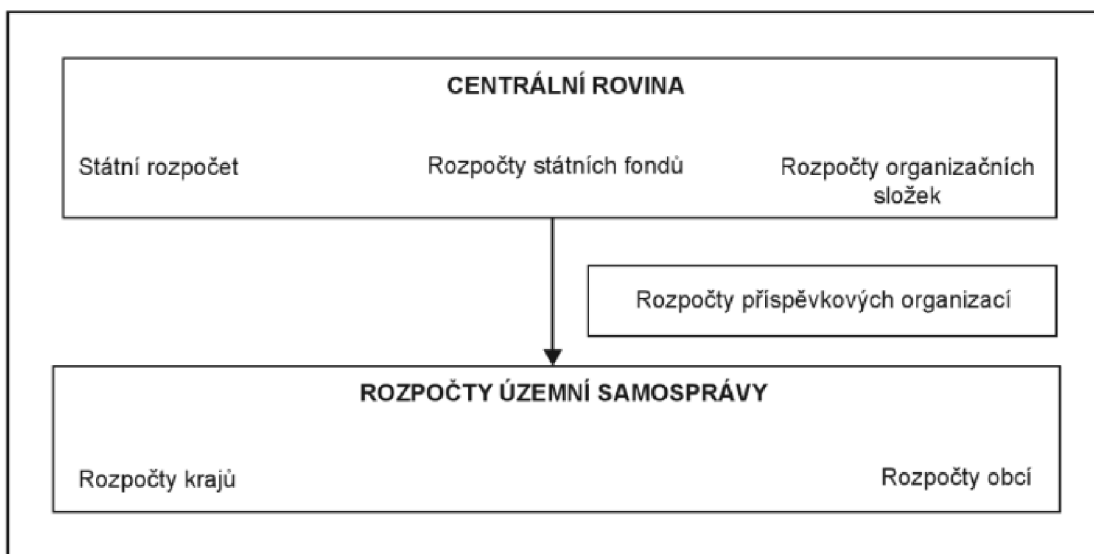
V současné době se daně vybírají primárně z důvodu, aby naplňovali veřejné rozpočty.

Veřejné rozpočty

Do soustavy veřejných rozpočtů se dle Národní rozpočtové rady (2023) řadí státní rozpočet, ale i rozpočty nižších samosprávných celků (krajů a obcí), dále rozpočty zdravotních pojišťoven, veřejných vysokých škol, mimorozpočtových fondů, příspěvkových organizací, a dalších veřejných institucí. Díky nim vykonávají veřejné instituce fiskální politiku. Hlavní roli v této soustavě představuje Ministerstvo financí, které je ústředním orgánem a má na starost správu veřejných rozpočtů. Pomocí veřejných rozpočtů se sleduje hospodaření institucí na základě příjmů a výdajů rozpočtu a vzniká buď přebytek rozpočtu, kdy příjmy jsou vyšší než výdaje, nebo schodek rozpočtu, příjmy jsou nižší než výdaje. Dále je sledován schodek rozpočtu vůči HDP (hrubý domácí produkt), pro možnost nejen sledování vývoje v čase, ale i pro možnost mezinárodního srovnání.

Rozpočty rozděluje Maaytová a kol. (2015) na 2 základní roviny, a to centrální rovinu a rozpočty územní samosprávy viz obrázek č. 2 na straně 32. Ústřední roli v systému představuje státní rozpočet. Dále do centrální roviny patří státní fondy, které používá vláda na specifické účelově stanovené cíle související s působností fondu. Státní fondy existují ve formě mimorozpočtových státních fondů a patří mezi ně Státní fond kultury, Státní fond životního prostředí a např. Státní fond dopravní infrastruktury.

Obrázek 2 Veřejná rozpočtová soustava ČR

Zdroj: Maaytová a kol. (2015)

Pro všechny rozpočty je typické využití nenávratného, neekvivalentního a nedobrovolného systému financování (Provazníková, 2015).

Pomocí veřejných rozpočtů vláda realizuje fiskální politiku, jejímž hlavním zdrojem jsou výše zmíněné daňové příjmy.

Fiskální politika

Fiskální politika je podle Žáka (2020) nástrojem hospodářské politiky. Jejím cílem je udržovat ekonomický růst a zároveň neohrožovat míru zaměstnanosti. V České republice vykonávají fiskální politiku v přeneseném významu ministerstva, ale i samosprávné kraje nebo obce. Mezi základní nástroje fiskální politiky patří automatické stabilizátory:

- mandatorní výdaje, tedy každoroční výdaje;
- progresivní daně z příjmů;
- transferové platby.

Tyto nástroje stabilizují ekonomiku státu a v případě potřeby eliminují nedostatky. Dalšími nástroji fiskální politiky jsou podle Žáka (2020) tzv. diskreční opatření, které reagují na aktuální dění v ekonomice. Patří sem:

- změny daňových sazeb;
- změny ve výši položek vládních výdajů;
- změny struktury vládních výdajů;
- veřejné programy, nebo projekty zaměstnanosti.

Za výhodu diskrečních opatření označuje Žák (2020) pružnost a operativnost oproti výše zmíněným automatickým stabilizátorům, ale jejich problémem je časová prodleva v uplatňování.

V důsledku toho, že se daňový systém i nadále rozvíjí, se podle Širokého (2017) začali počítat ukazatele daňového zatížení. Tyto ukazatele se využívají i pro mezinárodní srovnání. Pomocí ukazatelů se počítá, jak moc je zatížený poplatník, nebo i celý systém. Jedním ze základních makroekonomických ukazatelů, který srovnává výkonnost dané země je HDP (hrubý domácí produkt), respektive srovnání jeho růstu.

Obecnou úroveň zátěže představuje tzv. daňová kvóta. Jednoduchá daňová kvóta počítá pouze daňové příjmy veřejných rozpočtů, které jsou následně děleny nominálním HDP.

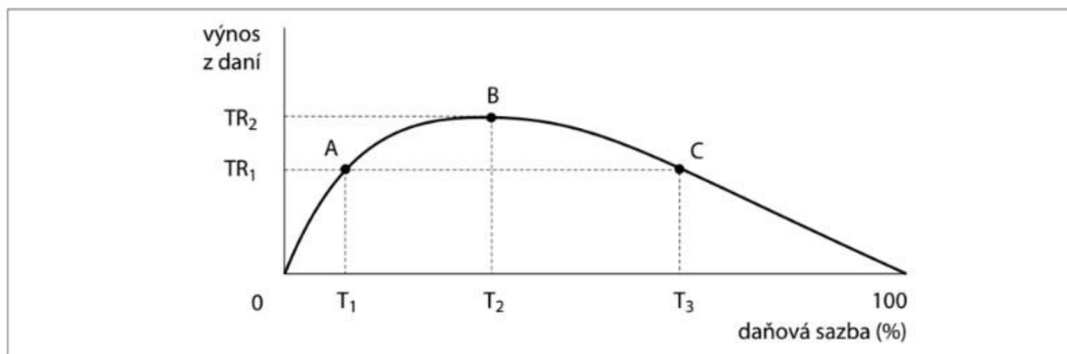
$$\text{jednoduchá daňová kvóta} = \frac{\text{daňové příjmy}}{\text{nominální HDP}} \quad (11)$$

Složená daňová kvóta podle Jurečky a kol. (2017) zahrnuje jak daňové příjmy, tak i příjmy z povinného pojistného na sociální a zdravotní zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. To celé je pak také děleno nominálním HDP.

$$\text{slož. daň. kvóta} = \frac{\text{daň. příjmy} + \text{pojistné} + \text{příspěvek na st. politiku zam.}}{\text{nominální HDP}} \quad (12)$$

I vláda potřebuje dle Jurečky a kol. (2017, s. 226) k realizaci fiskální politiky sledovat vývoj daňového zatížení. To je důležité jak u zatížení fyzických, tak i právnických osob. Pro stát je důležité udržovat daňové sazby, a tedy i zátěž v rozumné výši, aby poplatníci neodcházeli do zahraničí. To znázorňuje Lafferova křivka. „Podle Lafferovy křivky objem příjmů státního rozpočtu z daní po dosažení svého maxima s rostoucí daňovou sazbou klesá.“ Při 100% daňové sazbě nemá poplatník motivaci pracovat a následně odvádět daně, neboť celý výdělek odvede státu. Úloha státu je najít ideální daňovou sazbu, kterou bude motivovat poplatníky k odvodu daní, označuje se jako přijatelná zóna na obrázku č. 3 na straně 34 se nachází mezi 0 a T_2 . Naopak zakázaná zóna, kam by se sazba neměla dostávat se nachází mezi body T_2 a 100.

Obrázek 3 Lafferova křivka

Zdroj: Jurečka (2017)

Z historického vývoje je patrné, že daně se vybírají již desítky let, a proto vzniká snaha porovnávat mezi státy výši daňového zatížení. K tomu slouží výše uvedené daňové kvóty, nebo daňové zatížení standardizovaného poplatníka. V České republice má tyto výpočty na starost ČSÚ. Pravidelně na svých stránkách zveřejňuje data týkající se vývoje HDP, daňových kvót nebo daňového zatížení poplatníků.

Pro výpočet daňového zatížení poplatníka se počítá úhrn všech placených daní a pojistného na SP a ZP, které odvádí poplatník ze své mzdy v rámci jednoho roku. Ty jsou následně děleny úhrnem hrubých mezd za rok a výsledná částka je vynásobena 100. Tím se získá procentuální daňová zátěž. Výše daňového zatížení závisí na velikosti hrubých mezd, ale i výši odvodů na daních a pojistném.

$$\text{procentuální daňové zatížení} = \frac{\text{celkové daňové zatížení}}{\text{úhrn hrubých mezd}} \times 100 \quad (13)$$

4 Vlastní práce

V této kapitole bude vyčísleno daňové zatížení poplatníka z hlediska daně z příjmů fyzických osob, daně z přidané hodnoty a daně z nemovitých věcí.

Charakteristika modelového poplatníka:

- fyzická osoba;
- příjmy podle §6 Příjmy ze závislé činnosti;
- uplatňuje jen odpočet na poplatníka;
- jako příjem bude brána průměrná hrubá měsíční mzda v Libereckém kraji dle údajů z ČSÚ;
- jako majetek podléhající dani z nemovitých věcí bude brán rodinný dům se zahradou nacházející se na adrese Kotkova 269/2, Liberec 14 – Ruprechtice, 460 14.

Liberecký kraj byl vybrán strategicky, neboť se nachází na hranicích a sousedí s Německem a Polskem. Podle Českého statistického úřadu (2024a) na začátku 90. let minulého století navázal Liberecký kraj přeshraniční spolupráci se saskými obcemi a také obcemi na polské straně, tím vznikl Euroregion Neisse – Nisa – Nysa. Díky vzniku Euroregionu Nisa došlo k navázání úzké spolupráce v nejrůznějších oblastech a spolupráce se rozvíjí dodnes.

Dle odboru sociálních věcí Libereckého kraje (2019) v roce 2019 bylo 6,8 % ekonomicky aktivního obyvatelstva tvořeno zahraničními pracovníky, což odpovídá přibližně počtu 19 tis. lidí. V roce 2020 už překročil počet zahraničních pracovníků 20,8 tis., což ukazuje rostoucí tendence. Podle průzkumu Využívání zahraniční pracovní síly v ČR jsou Poláci ideální adepti na pozice, které se nedaří obsazovat českými zaměstnanci. Dále kladně hodnotí i rychlost nábory a odbornou kvalifikaci pracovníků z Polska. I u německých pracovníků je vyzdvihována odborná kvalifikace, dále také kvalitní jazyková vybavenost. Nevýhoda je spatřována v tom, že Němci na rozdíl od Poláků nejsou tak ochotni obsazovat pozice, které se nedaří obsadit Čechy. Na území Libereckého kraje také působí nevládní organizace Centrum pro integraci cizinců zaměřující se na podporu začlenění zahraničních pracovníků při vstupu na trh práce.

4.1 Daňové zatížení z hlediska daně z příjmů

Z tabulky č. 3 viz níže je patrné, že v průběhu let docházelo neustále k růstu hrubých mezd ve všech krajích. Největší nárůst ve sledovaných letech byl zaznamenán dle průměrné měsíční mzdy v přepočtu na počty zaměstnanců v Praze, během pěti let se průměrná hrubá mzda zvýšila o 9 902 Kč. V Libereckém kraji došlo mezi lety 2018–2022 k nárůstu o 6 596 Kč, tedy o více než 22 %, což je v porovnání s ostatními kraji nejmenší nárůst. V Praze byl procentuální nárůst mezi rokem 2018 a 2022 ve výši 24,66 %. Pokud se sleduje celorepublikový průměr hrubých mezd, zvýšili se v průběhu pěti let o 8 266 Kč, což je 25,79 %. Nejméně si v průměru vydělají obyvatelé Karlovarského kraje, kde k roku 2022 činila průměrná hrubá mzda 34 915 Kč, ale nárůst mezi lety 2018 a 2022 byl lehce vyšší než v Libereckém kraji, konkrétně 6 920 Kč neboli 24,72 %.

Tabulka 3 Průměrné měsíční hrubé mzdy 2018–2022 na přepočtené počty zaměstnanců (Kč)

	2018	2019	2020	2021	2022
celá ČR	32 051	34 578	36 176	38 277	40 317
Hlavní město Praha	40 150	43 062	44 939	47 301	50 052
Liberecký kraj	29 782	32 269	33 180	34 619	36 378
Jihočeský kraj	28 907	31 310	32 775	35 016	36 768
Jihomoravský kraj	30 871	33 549	35 401	37 525	39 517
Karlovarský kraj	27 995	30 179	31 236	33 220	34 915
Kraj Vysočina	29 435	31 698	33 111	35 372	36 948
Královéhradecký kraj	29 870	32 441	34 012	36 052	37 675
Moravskoslezský kraj	29 007	30 970	32 538	34 783	36 607
Olomoucký kraj	28 798	31 064	32 825	34 887	36 411
Pardubický kraj	28 871	31 059	32 554	34 498	35 952
Plzeňský kraj	31 156	33 615	34 961	36 854	38 434
Středočeský kraj	32 725	35 608	36 922	38 652	40 810
Ústecký kraj	29 341	31 939	33 743	35 497	37 042
Zlínský kraj	28 577	30 659	31 767	34 374	36 326

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2024b)

4.1.1 Rok 2018

Pro rok 2018 byla v Libereckém kraji průměrná hrubá měsíční mzda 29 782 Kč, jak lze vidět v tabulce č. 4 na straně 37. Superhrubá mzda byla počítána jako 1,34násobek hrubé mzdy. V roce 2018 odváděl zaměstnavatel na sociálním pojištění za zaměstnance 25 % a na zdravotním pojištění 9 %. Sám zaměstnanec odváděl na sociální pojištění 6,5 % a na zdravotním pojištění 4,5 % z hrubé mzdy. Záloha na daň z příjmů byla 15 % ze superhrubé

mzdy, dále byly odečítány slevy. V našem případě se bude odečítat pouze slevu na poplatníka, která pro rok 2018 činila 2 070 Kč. Výsledná záloha na daň z příjmů fyzických osob vychází 3 930 Kč. Pokud se bude počítat s průměrnou hrubou mzdou v Libereckém kraji a bude se uplatňovat jen slevu na poplatníka a nevyužívá se daňových zvýhodnění výsledná čistá mzda bude 22 575 Kč. Celkové odvody na SP a ZP včetně odvodů zaměstnavatele byly v roce 2018 ve výši 13 403 Kč.

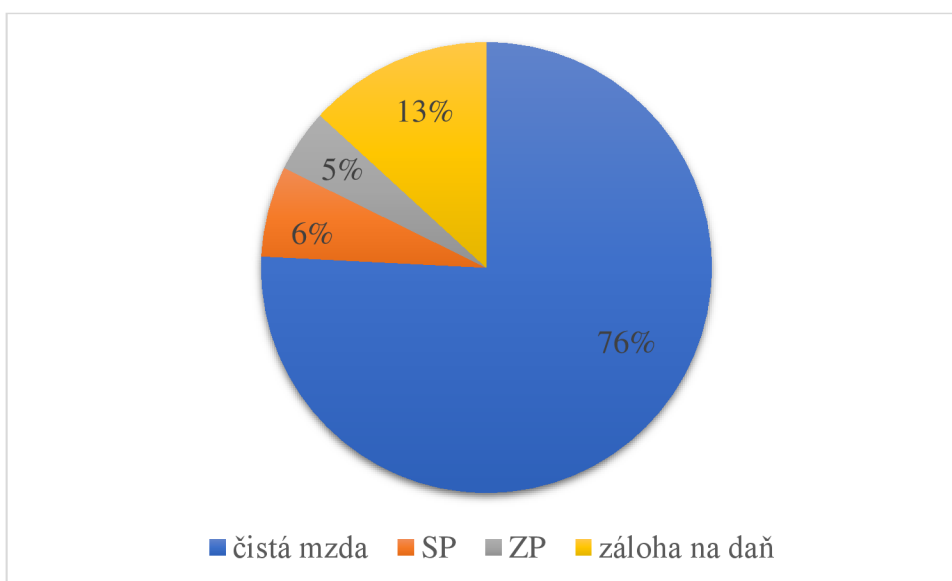
Tabulka 4 Výpočet čisté mzdy pro rok 2018

	2018
hrubá mzda	29 782
superhrubá mzda	39 907,88
zaokr. superhrubá mzda	40 000
SP zaměstnavatel	7 446
ZP zaměstnavatel	2 680
SP	1 936
ZP	1 341
daň	6 000
sleva na poplatníka	2 070
záloha na daň po slevách	3 930
čistá mzda	22 575

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2024b)

Z grafu č. 2 níže je patrné, že ze své hrubé mzdy odváděl poplatník v roce 2018 24 %, kde 6 % tvořilo sociální pojištění, 5 % zdravotní pojištění a 13 % záloha na daň z příjmů.

Graf 2 Struktura hrubé mzdy v roce 2018

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2024b)

4.1.2 Rok 2019

U roku 2019 je potřeba rozlišit období do 30. 6. 2019 a od 1. 7. 2019, neboť došlo k mírné změně v odvodu sociálního pojištění. „Zrušení karenční doby (první 3 dny dočasné pracovní neschopnosti, za které se neposkytuje náhrada mzdy nebo platu) od 1. 7. 2019 má dopad i do oblasti pojistného. Od stejného data, tj. od 1. července, dochází ke snížení sazby pojistného na nemocenské pojištění u zaměstnavatelů, osob samostatně výdělečně činných (OSVČ) a u zahraničních zaměstnanců, a to o 0,2 %“ (ČSSZ, 2019). Sociální pojištění placené zaměstnavatelem bylo sníženo z 25 % na 24,8 % a byl tedy pozměněn i výpočet superhrubé mzdy. Od 1. 7. 2019 se superhrubá mzda počítala nikoliv jako 1,34násobek hrubé mzdy, ale jako 1,338násobek hrubé mzdy. "

V roce 2019 byla dle údajů ČSÚ průměrná hrubá mzda v Libereckém kraji 32 269 Kč, jak lze vidět v tabulce č. 5. Výpočet superhrubé mzdy v první polovině roku zůstal stejný jako v roce 2018, tedy 1,34násobek hrubé mzdy. Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem zůstalo ve výši 25 % a zdravotní pojištění 9 % z hrubé mzdy. Sociální pojištění placené zaměstnancem bylo ve výši 6,5 %, tedy 2 098 Kč a zdravotní pojištění 4,5 %, tedy 1 453 Kč. Záloha na daň po odečtení slevy na poplatníka vycházela 4 425 Kč. Průměrná čistá mzda poplatníka v Libereckém kraji byla po odečtení SP, ZP a zálohy na daň z příjmů 24 293 Kč. Celkové odvody na SP a ZP včetně odvodů hrazených zaměstnavatelem byly v první polovině roku 2019 ve výši 14 523 Kč.

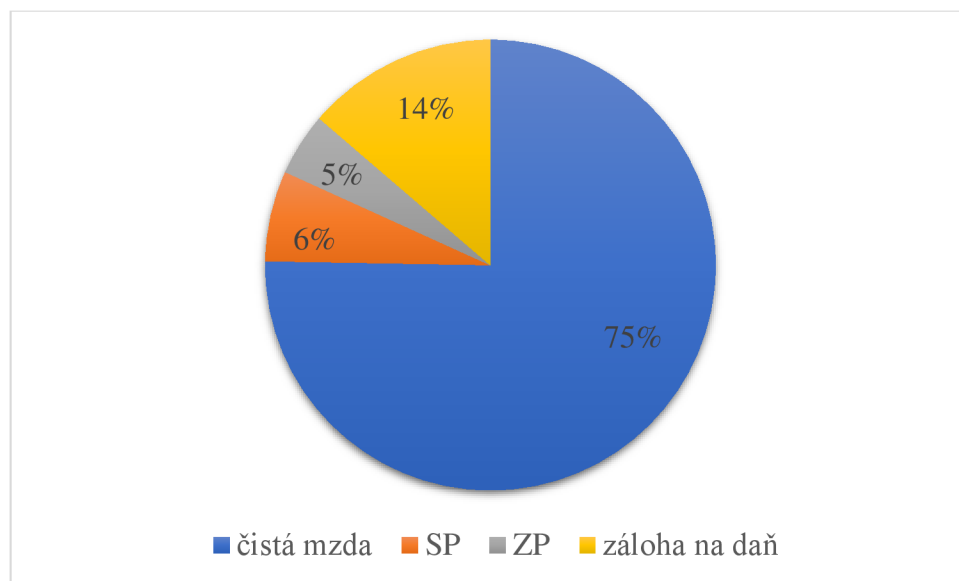
Tabulka 5 Výpočet čisté mzdy pro 1. 1. 2019 – 30. 6. 2019

	do 30. 6. 2019
hrubá mzda	32 269
superhrubá mzda	43 240,46
zaokr. superhrubá mzda	43 300
SP zaměstnavatel	8 068
ZP zaměstnavatel	2 904
SP	2 098
ZP	1 453
daň	6 495
sleva na poplatníka	2 070
záloha na daň po slevách	4 425
čistá mzda	24 293

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2024b)

Z grafu č. 3 níže je patrné, že největší podíl odvodů z hrubé mzdy představuje záloha na daň z příjmů ve výši 14 %, následuje SP ve výši 6 % a ZP ve výši 5 %. Čistá mzda tedy tvoří 75 % z hrubé mzdy. Při srovnání s rokem 2018 došlo k jedno procentnímu nárůstu v záloze na daň z příjmů, která je podmíněná růstem průměrné hrubé mzdy, která se mezi lety 2018 a 2019 zvýšila o 2 487 Kč neboli 8,35 %.

Graf 3 Struktura hrubé mzdy 1. 1. 2019 – 30. 6. 2019

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2024b)

Jak už bylo zmíněno výše, tak od 1. 7. 2019 došlo ke snížení sazby pojistného na nemocenské pojištění u zaměstnavatelů, a tak vychází SP hrazené zaměstnavatelem 8 003 Kč. Mírný rozdíl lze vidět v tabulce č. 6 na straně 40 i v záloze na daň před slevou, která byla 6 480 Kč a zálohou na daň po slevě 4 410 Kč. Výsledná čistá mzda byla 24 308 Kč. Celkové odvody na sociální a zdravotní pojištění v druhé polovině roku 2019 byly včetně odvodů hrazených zaměstnavatelem ve výši 14 458 Kč.

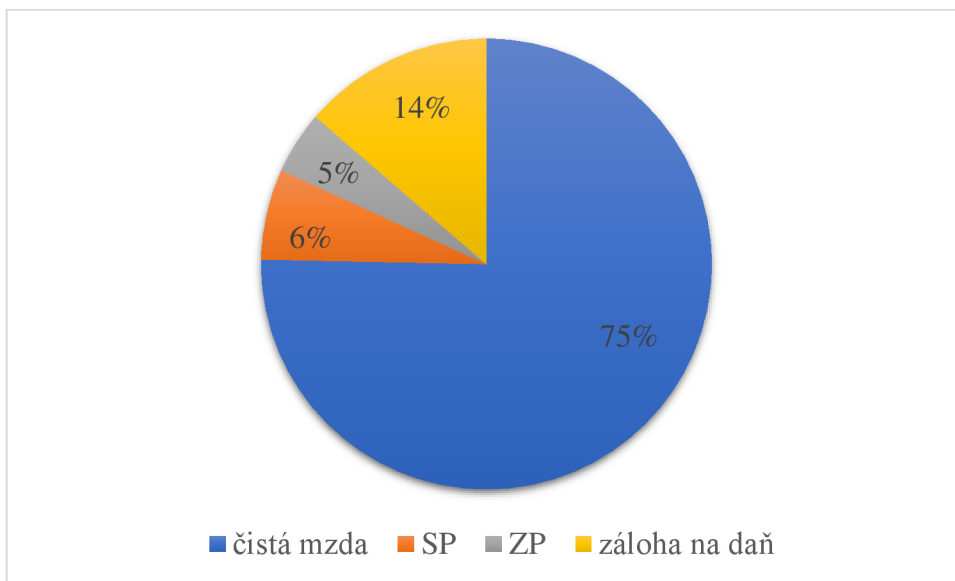
Tabulka 6 Výpočet čisté mzdy pro 1. 7. 2019 – 31. 12. 2019

	od 1. 7. 2019
hrubá mzda	32 269
superhrubá mzda	43 175,92
zaokr. superhrubá mzda	43 200
SP zaměstnavatel	8 003
ZP zaměstnavatel	2 904
SP	2 098
ZP	1 453
daň	6 480
sleva na poplatníka	2 070
záloha na daň po slevách	4 410
čistá mzda	24 308

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2024b)

Ve struktuře hrubé mzdy v grafu č. 4 níže lze vidět, že došlo opět ke zvýšení v procentuálním složení, a to zvýšení zálohy na daň z příjmů oproti roku 2018.

Graf 4 Struktura hrubé mzdy 1. 7. 2019 – 31. 12. 2019

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2024b)

4.1.3 Rok 2020

V tabulce č. 8 na straně 41 lze vidět, že v roce 2020 došlo ke zvýšení průměrné hrubé mzdy v Libereckém kraji na 33 180 Kč. Jedná se o zvýšení o 911 Kč, což je podstatně nižší než mezi lety 2018 a 2019. I pro rok 2020 zůstala sleva na poplatníka ve výši 2 070 Kč měsíčně. SP hrazené zaměstnavatelem bylo 8 229 Kč a ZP 2 986 Kč. SP hrazené

zaměstnancem bylo 2 157 Kč a ZP 1 494 Kč. Záloha na daň po slevě na poplatníka byla 4 590 Kč. Výsledná čistá mzda v roce 2020 je tedy 24 939 Kč. Celkové odvody na ZP a SP včetně těch hrazených zaměstnavatelem byly v roce 2020 14 866 Kč.

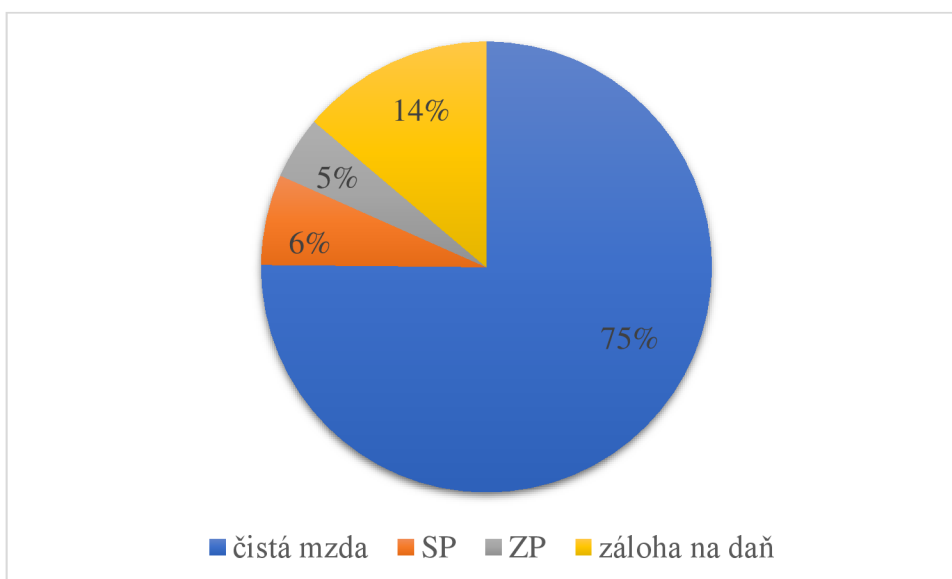
Tabulka 7 Výpočet čisté mzdy pro rok 2020

	2020
hrubá mzda	33 180
superhrubá mzda	44 394,84
zaokr. superhrubá mzda	44 400
SP zaměstnavatel	8 229
ZP zaměstnavatel	2 986
SP	2 157
ZP	1 494
daň	6 660
sleva na poplatníka	2 070
záloha na daň po slevách	4 590
čistá mzda	24 939

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2024b)

Z grafu č. 5 níže je patrné, že ani v roce 2020 nedošlo ve struktuře mzdy k žádným změnám oproti roku 2019.

Graf 5 Struktura hrubé mzdy v roce 2020

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2024b)

4.1.4 Rok 2021

Rok 2021 představoval pro výpočet mezd velkou změnu neboť byla po 12 letech zrušena superhrubá mzda. Nově se bude podle Bureše (2021) daň počítá jen z hrubé mzdy,

základní sazba zůstává ve výši 15 %. Nově se ale zavádí druhá sazba daně a to 23 %, pro tuto sazbu je stanoven limitní základ daně ve výši 141 764 Kč měsíčně.

Pro rok 2021 byla průměrná hrubá mzda v Libereckém kraji 34 619 Kč, o 1 439 Kč neboli o 4,33 % více než v předchozím roce. Dále byl zvýšena sleva na poplatníka z 2 070 Kč na 2 320 Kč. Z tabulky č. 8 níže je vidět, že SP hrazené zaměstnavatelem bylo 8 586 Kč a ZP hrazené zaměstnavatelem 3 116 Kč. Sociální pojištění placené zaměstnancem činilo 2 251 Kč a zdravotní pojištění 1 558 Kč. Záloha na daň z příjmů po odečtení slevy na poplatníka byla 2 873 Kč. Průměrná čistá mzda v Libereckém kraji v roce 2021 byla 27 937 Kč. Celkové výdaje na SP a ZP včetně odvodů zaměstnavatele byly v roce 2021 ve výši 15 511 Kč.

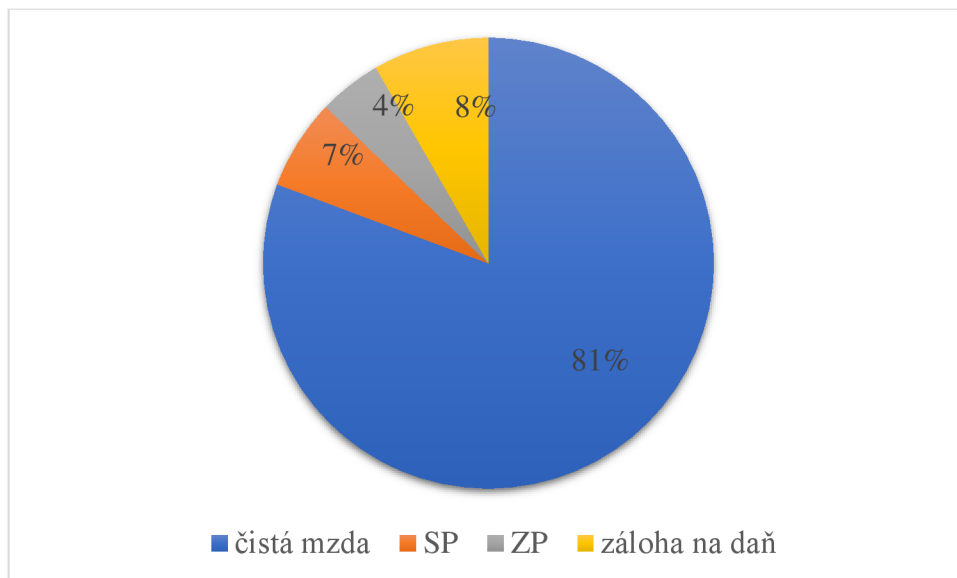
Tabulka 8 Výpočet čisté mzdy pro rok 2021

	2021
hrubá mzda	34 619
superhrubá mzda	-
zaokr. superhrubá mzda	-
SP zaměstnavatel	8 586
ZP zaměstnavatel	3 116
SP	2 251
ZP	1 558
daň	5 193
sleva na poplatníka	2 320
záloha na daň po slevách	2 873
čistá mzda	27 937

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2024b)

Kvůli zrušení superhrubé mzdy a navýšení slevy na poplatníka došlo ve struktuře hrubé mzdy k značným procentuálním změnám oproti předchozím rokům. V grafu č. 6 na straně 43 je vidět, že největší změnu představuje záloha na daň z příjmů, která byla jen 8 %, dále 7 % sociální pojištění, zde došlo k procentuálnímu růstu oproti roku 2020 a zdravotní pojištění 4 %, které se oproti roku 2020 snížilo o 1procentní bod.

Graf 6 Struktura hrubé mzdy v roce 2021

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2022)

4.1.5 Rok 2022

„Na základě zákona č. 609/2020 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti daní a některé další zákony, se zvýšila sleva na poplatníka z částky 27 840 Kč (platné pro rok 2021) na částku 30 840 Kč (pro rok 2022), viz § 35ba odst. 1 písm. a) zákona o daních z příjmů“ (Finanční správa, 2022).

Měsíční sleva na poplatníka vychází na 2 570 Kč měsíčně. Hrubá mzda vzrostla v roce 2022 na 36 378 Kč, tedy o 5,08 % neboli o 1 759 Kč oproti roku 2021. V tabulce č. 9 na straně 44 lze vidět, že SP i ZP placené zaměstnavatelem zůstalo ve stejné procentuální výši jako v roce 2021. To platí i v případě SP a ZP hrazeného zaměstnancem. Rozdíl nastal až ve slevě na poplatníka viz výše. Výsledná záloha na daň z příjmů byla 2 887 Kč. Průměrná čistá mzda v Libereckém kraji byla po odečtení odvodů na SP a ZP a zálohy na daň 29 488 Kč. Celkové odvody na sociální a zdravotní pojištění včetně odvodů zaměstnavatele byly v roce 2022 ve výši 16 299 Kč.

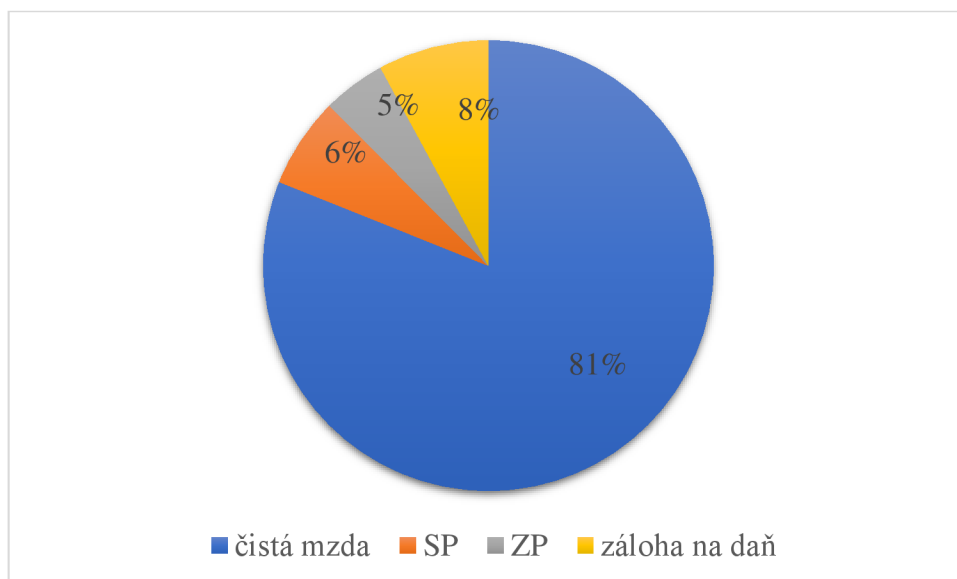
Tabulka 9 Výpočet čisté mzdy pro rok 2022

	2022
hrubá mzda	36 378
superhrubá mzda	-
zaokr. superhrubá mzda	-
SP zaměstnavatel	9 022
ZP zaměstnavatel	3 274
SP	2 365
ZP	1 638
daň	5 457
sleva na poplatníka	2 570
záloha na daň po slevách	2 887
čistá mzda	29 488

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2024b)

Struktura mezd zůstala v roce 2022 podobná jako v předchozím roce 2021. Došlo ale k procentuálnímu poklesu u sociálního pojištění, a naopak zvýšení u zdravotního pojištění. Záloha na daň zůstala ve výši 8 %, jak lze vidět v grafu č. 7 níže.

Graf 7 Struktura hrubé mzdy v roce 2022

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2024b)

V tabulce č. 10 na straně 45 lze vidět vývoj mezd poplatníků v Praze. Mezi lety 2018–2022 se průměrná hrubá mzda zvedla o 24,66 % a vývoj čisté mzdy byl 33,28 %. To je v porovnání s Libereckým krajem, kde se hrubé mzdy zvýšily mezi lety 2018 a 2022 o 22,15 % a čisté mzdy o 30,62 %, podstatně vyšší růst.

Tabulka 10 Výpočet čisté mzdy 2018–2022 Praha (Kč)

	2018	2019	2019	2020	2021	2022
hrubá mzda	40 150	43 062	43 062	44 939	47 301	50 052
superhrubá mzda	53 801	57 703	57 617	60 128	-	-
zaokr. superhrubá mzda	53 900	57 800	57 700	60 200	-	-
SP zaměstnavatel	10 038	10 766	10 680	11 145	11 731	12 413
ZP zaměstnavatel	3 610	3 876	3 876	4 044	4 258	4 505
SP	2 610	2 800	2 800	2 922	3 075	3 254
ZP	1 807	1 938	1 938	2 023	2 129	2 253
daň	8 085	8 670	8 655	9 030	7 095	7 508
sleva na poplatníka	2 070	2 070	2 070	2 070	2 320	2 570
záloha na daň po slevách	6 015	6 600	6 585	6 960	4 776	4 938
čistá mzda	29 718	31 724	31 739	33 034	37 321	39 607

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2024b)

Pro porovnání vývoje mezd v Libereckém kraji je v tabulce č. 11 níže spočítaný vývoj mezd v Karlovarském kraji, který měl v srovnání nejnižší průměrné hrubé mzdy. Mezi rokem 2018 a 2022 vzrostla hrubá mzda o 24,72 % a čistá mzda o 33,08 %, což je velmi podobný vývoj jako v Praze a vyšší než na území Libereckého kraje.

Tabulka 11 Výpočty čisté mzdy 2018–2022 Karlovarský kraj (Kč)

	2018	2019	2019	2020	2021	2022
hrubá mzda	27 995	30 179	30 179	31 236	33 220	34 915
superhrubá mzda	37 513	40 440	40 380	41 794	-	-
zaokr. superhrubá mzda	37 600	40 500	40 400	41 800	-	-
SP zaměstnavatel	6 999	7 545	7 485	7 747	8 239	8 659
ZP zaměstnavatel	2 520	2 716	2 716	2 811	2 990	3 142
SP	1 820	1 962	1 962	2 031	2 160	2 270
ZP	1 260	1 359	1 359	1 406	1 495	1 572
daň	5 640	6 075	6 060	6 270	4 983	5 237
sleva na poplatníka	2 070	2 070	2 070	2 070	2 320	2 570
záloha na daň po slevách	3 570	4 005	3 990	4 200	2 663	2 668
čistá mzda	21 345	22 853	22 868	23 599	26 902	28 405

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2024b)

V tabulce č. 12 na straně 46 je vypočítáno dílčí daňové zatížení standardizovaného poplatníka v Libereckém kraji. Dílčí daňová zátěž se týká daně z příjmů fyzických osob. Pro výpočty v tabulce č. 12 jsou brány údaje viz jednotlivé roky výše, v tabulce jsou údaje vynásobeny dvanácti pro zjištění daňového zatížení za celý rok. V případě roku 2019, kde v polovině roku došlo k mírné změně výpočtu, je počítáno s průměrem za obě poloviny roku,

který je také vynásoben dvanácti. U daně z příjmů fyzických osob lze konstatovat, že daňové zatížení v průběhu let klesá. Mezi prvním a posledním sledovaným rokem dochází ke snížení daňového zatížení hrubé mzdy o 5,26procentního bodu. Největší rozdíl přitom nastal mezi lety 2020 a 2021, tedy v době zrušení superhrubé mzdy, kdy se mezi lety snížilo procentuální zatížení z 13,83 % na 8,3 %, což je 5,53procentního bodu. Snížení bylo také ovlivněno růstem hrubých mezd mezi lety a zvyšováním slevy na poplatníka.

Tabulka 12 Daňové zatížení z hlediska daně z příjmů 2018–2022 (Kč)

	2018	2019	2020	2021	2022
úhrn hrubých mezd	357 384	387 228	398 160	415 428	436 536
daň z příjmů	47 160	53 016	55 080	34 476	34 644
daňové zatížení (%)	13,2	13,69	13,83	8,3	7,94

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2024b)

V tabulce č. 13 níže lze vidět srovnání vývoje daňového zatížení z hlediska daně z příjmů fyzických osob za roky 2018–2022. Pro srovnání byly vybrány 3 kraje – Liberecký kraj, na který je zaměřená celá bakalářská práce, Karlovarský kraj, kde byla ve sledovaných letech nejnižší průměrná hrubá mzda, a Praha, kde byla nejvyšší průměrná hrubá mzda ve sledovaných letech 2018–2022. Z tabulky je patrné, že nejvyšší daňové zatížení srovnávaných krajů je v Praze, tam se zatížení poplatníků pohybuje v letech 2018–2022 mezi 9 – 15,5 % hrubých mezd, také v Praze dochází ve sledovaných letech k poklesu zátěže vlivem zrušení superhrubé mzdy. Naopak Karlovarský kraj má o něco menší daňovou zátěž než kraj Liberecký, to bylo ale ovlivněno nižší hrubou mzdou.

Tabulka 13 Srovnání daňového zatížení z hlediska daně z příjmů 2018–2022 (Kč)

	2018	2019	2019	2020	2021	2022
Karlovarský kraj - hrubé mzdy	27 995	30 179	30 179	31 236	33 220	34 915
daň z příjmů	3 570	4 005	3 990	4 200	2 663	2 668
daňové zatížení (%)	12,75	13,27	13,22	13,45	8,02	7,64
Praha - hrubé mzdy	40 150	43 062	43 062	44 939	47 301	50 052
daň z příjmů	6 015	6 600	6 585	6 960	4 776	4 938
daňové zatížení (%)	14,98	15,33	15,29	15,49	10,10	9,87
Liberecký kraj - hrubé mzdy	29 782	32 269	32 269	33 180	34 619	36 378
daň z příjmů	3 930	4 425	4 410	4 590	2 873	2 887
daňové zatížení (%)	13,20	13,71	13,67	13,83	8,30	7,94

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2024b)

4.2 Daňové zatížení z hlediska DPH

Ve sledovaných letech tedy 2018–2022 byly dle zákona č. 235/2004 Sb. Zákon o dani z přidané hodnoty 3 sazby DPH, a to základní sazba 21 %, první snížená sazba 15 % a druhá snížená sazba 10 %. O tom, jaké zboží nebo služba podléhá jaké sazbě, lze zjistit v příloze zákona č. 235/2004 Sb. Zákon o dani z přidané hodnoty. Daňové zatížení bude vypočítáno za pomoci položek ve spotřebním koši a údajů zveřejňovaných pravidelně na stránkách ČSÚ, který každoročně zveřejňuje průměrné roční spotřební výdaje domácností.

Jak lze vidět v tabulce č. 14 na straně 48, tak struktura výdajů ve spotřebním koši se v průběhu let 2018–2022 nijak zvláště neměnila. Největší položku výdajů domácností tvoří dle ČSÚ skupina 4 spotřebního koše, tedy výdaje na bydlení, vodu, energie a paliva. V průběhu let se tento výdaj pohyboval mezi 23 – 24,2 % z celkových výdajů domácností. Hned za nimi následovala skupina potraviny a nealkoholické nápoje, která se v průběhu sledovaných let pohybovala kolem 20 %. Nejmenší skupina výdajů domácností ve spotřebním koši je vzdělávání, které je ve většině případů v ČR hrazeno státem. „*Nejvíce vydaly kraje a obce v roce 2020 na vzdělávání, na které připadalo 30,6 % výdajů krajů a obcí a téměř polovina (49,3 %) celkových veřejných výdajů na vzdělávání*“ (OECD, 2023, s. 243).

Tabulka 14 Struktura výdajů 2018–2022 (%)

	2018	2019	2020	2021	2022
SPOTŘEBNÍ VÝDAJE (CZ-COICOP)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
01 Potraviny a nealkoholické nápoje	19,3	19,2	20,7	20,7	19,4
02 Alkoholické nápoje, tabák	3,1	3,0	3,3	3,6	3,4
03 Odívání a obuv	4,8	4,7	4,4	4,3	4,2
04 Bydlení, voda, energie, paliva	23,0	23,6	24,2	23,8	23,4
05 Bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	6,5	6,3	6,8	8,0	8,0
06 Zdraví	2,6	2,7	3,1	3,3	3,3
07 Doprava	10,0	10,1	9,6	9,9	10,3
08 Pošty a telekomunikace	4,3	4,2	4,4	4,4	4,0
09 Rekreace a kultura	10,5	10,6	9,5	8,9	9,5
10 Vzdělávání	1,0	1,2	1	0,7	0,6
11 Stravování a ubytování	7,1	6,9	5,8	5,4	6,4
12 Ostatní zboží a služby	7,8	7,4	7,2	7,1	7,2

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2019–2023)

4.2.1 Potraviny a nealkoholické nápoje

Podle údajů ČSÚ se spotřební výdaje na potraviny a nealkoholické nápoje zvedly mezi lety 2018 a 2022 z 28 829 Kč na 35 159 Kč, tedy o 21,96 %. V peněžním vyjádření to bylo 6 330 Kč, jak lze vidět v tabulce č. 15 na straně 49. Na potraviny a nápoje byla mezi lety 2018–2022 uvalena sazba DPH ve výši 15 %. Předpokládá se, že údaje ve spotřebním koši jsou uváděny včetně DPH. Daňové zatížení skupiny 1 spotřebního koše bylo v roce 2018 3 760 Kč. V dalších letech daňové zatížení stoupalo, konkrétně v roce 2019 bylo o 81 Kč vyšší, v roce 2020 se zvedlo oproti předchozímu roku o 202 Kč. Mezi lety 2020–2021 došlo ke zvýšení zatížení o 261 Kč. V posledním sledovaném roce došlo k růstu o 281 Kč, což je největší růst v sledovaných letech. V procentech je jednalo mezi lety 2021 a 2022 o růst 6,58 %.

Tabulka 15 Potraviny a nealkoholické nápoje 2018–2022 (Kč)

		2018	2019	2020	2021	2022
01	POTRAVINY A NEALKOHOLICKÉ NÁPOJE	28 829	29 445	30 985	32 990	35 159
01.1	Potraviny	26 320	26 900	28 341	30 095	32 022
01.1.1	Pekárenské výrobky, obiloviny	4 849	5 003	5 044	5 330	5 935
01.1.2	Maso	6 229	6 286	6 722	7 078	7 359
01.1.3	Ryby	623	634	707	854	852
01.1.4	Mléko, sýry, vejce	4 874	4 952	5 267	5 448	5 794
01.1.5	Oleje a tuky	1 145	998	987	1 092	1 292
01.1.6	Ovoce	2 179	2 143	2 359	2 460	2 472
01.1.7	Zelenina, brambory	2 531	2 841	2 977	3 235	3 285
01.1.8	Cukr, marmeláda, med, čokoláda, cukrovinky a cukrářské výrobky	2 112	2 203	2 356	2 517	2 778
01.1.9	Potravinářské výrobky a přípravky	1 778	1 840	1 921	2 081	2 255
	DPH 15 %	3 433	3 509	3 697	3 925	4 177
01.2	Nealkoholické nápoje	2 510	2 545	2 644	2 896	3 137
01.2.1	Káva, čaj, kakao	1 043	1 036	1 087	1 210	1 295
01.2.2	Minerální vody, nealko nápoje a šťávy	1 467	1 509	1 557	1 686	1 842
	DPH 15 %	327	332	345	378	409
	Celkové daňové zatížení	3 760	3 841	4 042	4 303	4 586

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2019–2023)

4.2.2 Alkoholické nápoje, tabák

Výdaje na alkoholické nápoje a tabák se ve sledovaných letech pohybovaly mezi 4 684 Kč až 6 177 Kč. Ve všech sledovaných letech tvořily alkoholické nápoje větší podíl výdajů této skupiny než výdaje na tabák. V průběhu 5 let se pohybovaly mezi 59–65 % z celkových výdajů skupiny 2. Jak lze vidět v tabulce č. 16 na straně 50, tak výdaje meziročně rostly, stejně tak i daňové zatížení. V roce 2018 bylo zatížení ve výši 813 Kč, zatímco v posledním sledovaném roce 1 072 Kč. Mezi rokem 2018 a 2022 tedy došlo k nárůstu daňového zatížení

o 31,86 %. Ve výpočtu bylo počítáno s daňovou zátěží na alkoholické nápoje i tabák ve výši 21 %.

Tabulka 16 Alkoholické nápoje, tabák 2018–2022 (Kč)

		2018	2019	2020	2021	2022
02	ALKOHOLICKÉ NÁPOJE, TABÁK	4 684	4 640	4 978	5 681	6 177
02.1	Alkoholické nápoje	2 949	2 996	3 247	3 584	3 658
02.1.1	Lihoviny	810	772	807	909	931
02.1.2	Víno	890	894	1 002	1 095	1 088
02.1.3	Pivo	1 248	1 330	1 437	1 580	1 639
	DPH 21 %	512	520	564	622	635
02.2	Tabák	1 735	1 644	1 732	2 097	2 519
	DPH 21 %	301	285	301	364	437
	Celkové daňové zatížení	813	805	865	986	1 072

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2019–2023)

4.2.3 Odívání a obuv

Odívání a obuv podléhalo mezi roky 2018–2022 sazbě 21 %. Celkové spotřební výdaje skupiny 3 mezi lety 2018 a 2019 rostly, konkrétně o 65 Kč, viz tabulka č. 17 níže. V roce 2020 došlo k mírnému poklesu o 613 Kč oproti roku 2019. Rok 2021 už pokračoval v trendu růstu výdajů a výdaje byly vyšší o 246 Kč. Mezi lety 2021 a 2022 došlo k největšímu nárůstu a to o 770 Kč. Celkové daňové zatížení se mezi rokem 2018 a 2022 zvýšilo o 4,7 %. Vývoj daňového zatížení této skupiny spotřebního koše v podstatě kopíroval vývoj výdajů mezi zmínovanými lety. V roce 2018 bylo celkové daňové zatížení 1 254 Kč a v posledním sledovaném roce 1 313 Kč.

Tabulka 17 Odívání a obuv 2018–2022 (Kč)

		2018	2019	2020	2021	2022
03	ODÍVÁNÍ A OBUV	7 228	7 163	6 550	6 796	7 566
03.1	Odívání	5 580	5 645	4 992	5 134	5 764
	DPH 21 %	968	980	866	891	1 000
03.2	Obuv (vč. oprav a půjčování)	1 648	1 518	1 558	1 662	1 801
	DPH 21 %	286	263	270	288	313
	Celkové daňové zatížení	1 254	1 243	1 136	1 179	1 313

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2019–2023)

4.2.4 Bydlení, voda, energie, paliva

Výdaje na bydlení, vodu, energie a paliva tvoří nejvýznamnější položku ve spotřebním koši. Největší podíl výdajů této skupiny tvoří podskupina 4.5 elektrická a tepelná energie, plyn, paliva. V průběhu sledovaných let tvořila 41–52 % celkových výdajů skupiny 4 spotřebního koše. Další významnou podskupinou je 4.1 nájemné z bytu, které je ale osvobozeno od DPH. Podle Větrovcové a Koláře (2023) „*podstata osvobození nájmu nemovitě věci se opírá o směrnici Rady 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty, ve které je jasně definováno, že nájem nemovitosti je osvobozen od daně.*“

Část podskupin podléhá sazbě DPH ve výši 10 %. Patří mezi ně vodné, stočné, teplo a teplá voda. U vodného a stočného došlo v průběhu sledovaných let k přesunu z 1. snížené sazby do 2. snížené sazby DPH viz níže, ale pro výpočet byla pro všechny roky použita 2. snížená sazba. Ministerstvo financí ČR (2020) „*s účinností od 1. května 2020 dochází k výraznému snížení daně z přidané hodnoty u celé řady zboží a služeb na 10 %. Nově jsou ve druhé snížené sazbě DPH zařazeny oblast stravování, některé řemeslné a odborné služby a také vodné a stočné.*“

Zbylé podskupiny jsou zatíženy 21% sazbou DPH. Z tabulky č. 18 je patrné, že v průběhu let 2018–2022 celkové výdaje rostly. Při srovnání prvního sledovaného roku, tedy 2018 a posledního sledovaného roku 2022 lze vidět, že došlo k nárůstu výdajů na bydlení, vodu, energie a paliva o 8 035 Kč na částku 42 367 Kč. Z tabulky č. 18 na straně 52 je vidět, že daňové zatížení nekopírovalo vývoj celkových výdajů, neboť největší nárůst výdajů byl zaznamenán v podskupině 4.1. nájemné z bytu, které je osvobozeno od DPH, a tedy se nepromítne ve finálním daňovém zatížení. Oproti tomu výdaje podskupin 04.4.1 vodné a stočné a 4.5.5 teplo a teplá voda v průběhu let 2018–2022 klesaly. Daňové zatížení v roce 2018 bylo ve výši 4 132 Kč, následující rok 2019 se zatížení snížilo o 3,32 %, neboli o 137 Kč na 3 995 Kč. Rok 2020 přinesl ve skupině 4 další pokles daňového zatížení na částku 3 477 Kč, v procentuální vyjádření došlo k poklesu o 12,97 %. V roce 2021 dochází ve sledovaných letech poprvé k nárůstu oproti předchozímu roku, ale i tak se daňová zátěž nedostala nad hladinu, kterou tvořila v roce 2019. Poslední sledovaný rok došlo opět k nárůstu daňového zatížení a to o 478 Kč na finální částku 4 204 Kč.

Tabulka 18 Bydlení, voda, energie, paliva 2018–2022 (Kč)

		2018	2019	2020	2021	2022
04	BYDLENÍ, VODA, ENERGIE, PALIVA	34 332	36 167	36 283	37 855	42 367
04.1	Nájemné z bytu	7 429	10 746	14 564	14 739	16 431
z toho:						
04.1.1.	Nájemné za hlavní bydliště	6 983	10 411	14 199	14 298	15 898
04.3	Běžná údržba a drobné opravy bytu	4 169	4 077	3 181	4 054	4 266
	DPH 21 %	724	708	552	704	740
04.4	Dodávka vody a jiné služby související s bydlením	4 850	4 074	3 193	3 197	3 349
04.4.1	Vodné a stočné	2 921	2 455	1 894	1 938	2 019
	DPH 10 %	266	223	172	176	184
04.4.2	Sběr pevných odpadů	804	828	651	627	648
	DPH 21 %	140	144	113	109	112
04.4.4	Další služby související s bydlením	1 124	791	648	632	683
	DPH 21 %	195	137	112	110	119
04.5	Elektrická a tepelná energie, plyn, paliva	17 884	17 268	15 345	15 865	18 322
04.5.1	Elektrická energie	8 023	8 140	7 638	8 085	9 173
04.5.2	Plynná paliva	4 708	4 601	4 305	4 440	5 470
04.5.3	Kapalná paliva	3	5	10	11	9
04.5.4	Tuhá paliva	1 577	1 938	1 749	1 812	2 093
	DPH 21 %	2 484	2 548	2 378	2 490	2 906
04.5.5	Teplo a teplá voda	3 572	2 585	1 644	1 516	1 577
	DPH 10 %	325	235	149	138	143
	Celkové daňové zatížení	4 132	3 995	3 477	3 726	4 204

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2019–2023)

4.2.5 Bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy

Všechny podskupiny spotřebního koše 5.1–5.6 podléhají sazbě 21 %. Celkové výdaje skupiny 5 meziročně rostly, jen v roce 2019 došlo k mírnému poklesu, jak lze vidět v tabulce č. 19 na straně 53. Mezi lety 2018 a 2022 došlo k zvýšení výdajů o 4 831 Kč. I celkové daňové zatížení v průběhu let rostlo vyjma roku 2019. V roce 2018 bylo daňové zatížení všech podskupin spotřebního koše ve výši 1 681 Kč, v roce 2019 došlo k mírnému poklesu, jak je zmíněno výše, daňové zatížení bylo 1 671 Kč. Od roku 2020 už docházelo opět k růstu o 109 Kč oproti roku 2019, v roce 2021 se zvýšilo zatížení o 425 Kč. V posledním

sledovaném roce došlo také k růstu, a to konkrétně o 314 Kč ve srovnání s rokem předchozím.

Tabulka 19 Bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy 2018–2022 (Kč)

		2018	2019	2020	2021	2022
05	BYTOVÉ VYBAVENÍ, ZAŘÍZENÍ					
	DOMÁCNOSTI; OPRAVY	9 686	9 629	10 252	12 708	14 517
05.1	Nábytek, bytové zařízení a výzdoba, koberce					
	a ostatní podlahové krytiny	2 374	2 624	3 027	3 931	4 946
	DPH 21 %	412	455	525	682	858
05.2	Bytový textil	653	695	685	724	844
	DPH 21 %	113	121	119	126	146
05.3	Přístroje a spotřebiče pro domácnost	2 368	1 983	1 942	2 632	3 056
	DPH 21 %	411	344	337	457	530
05.4	Nádobí a kuchyňské potřeby	803	834	817	931	1 039
	DPH 21 %	139	145	142	162	180
05.5	Výrobky pro dům a zahradu	1 208	1 184	1 374	1 775	1 739
	DPH 21 %	210	205	238	308	302
05.6	Zboží a služby pro běžnou údržbu domácnosti	2 280	2 309	2 406	2 716	2 893
	DPH 21 %	396	401	418	471	502
	Celkové daňové zatížení	1 681	1 671	1 780	2 205	2 519

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2019–2023)

4.2.6 Zdraví

Jak je patrné z tabulky č. 20 na straně 54, tak výdaje skupiny 6 spotřebního koše mezi lety 2018–2022 rostly. Léčiva a zdravotnické potřeby dle přílohy zákona o dani z přidané hodnoty podléhají 2. snížené sazbě, tedy 10 %. Ambulantní zdravotní péče a ústavní zdravotní péče jsou považovány za zdanitelná plnění osvobozená od DPH. Tudíž daňové zatížení skupiny 6 zdraví ve spotřebním koši není oproti ostatním skupinám tak vysoké. V roce 2018 bylo zatížení 254 Kč, v roce 2019 vzrostlo o 11 Kč. I v dalším roce došlo k růstu zatížení, konkrétně o 23 Kč. I v dalších letech docházelo k růstu zatížení, jak je patrné v tabulce č. 20 na straně 54. Celkové daňové zatížení skupiny 6 se zvýšilo mezi roky 2018 a 2022 o 42,13 %.

Tabulka 20 Zdraví 2018–2022 (Kč)

		2018	2019	2020	2021	2022
06	ZDRAVÍ	3 870	4 212	4 580	5 280	6 044
06.1	Léčiva a zdravotnické prostředky	2 796	2 915	3 165	3 632	3 966
	DPH 10 %	254	265	288	330	361
06.2	Ambulantní zdravotní péče	921	1 142	1 287	1 556	1 898
z toho:						
06.2.1	Ambulantní lékařská péče	186	206	257	387	513
06.2.2	Ambulantní stomatologická péče	611	776	896	995	1 160
06.3	Ústavní zdravotní péče	154	156	128	92	180
	Celkové daňové zatížení	254	265	288	330	361

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2019–2023)

4.2.7 Doprava

Výdaje na dopravu se dle spotřebního koše v průběhu let zvyšovaly, což je dobře patrné v tabulce č. 21 na straně 55. Podskupiny 7.1. a 7.2. podléhají základní sazbě DPH ve výši 21 %. Dopravní služby, mezi které se řadí kolejová osobní doprava, silniční osobní doprava a kombinovaná osobní doprava, se daní 10 %. Podle Daně pro lidi (2019) „závěrem roku 2018 byla Parlamentem České republiky schválena poslancecká novela zákona č. 235/2004 Sb., kterou se mění zákon o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o DPH“). V důsledku této legislativní změny dochází ke snížení sazby daně z přidané hodnoty u pozemní (s výjimkou dopravy lyžařskými vleky) a vodní hromadné pravidelné dopravy cestujících a jejich zavazadel z 15 procent na 10 procent.“

Pro výpočet se bude vycházet z předpokladu, že i v roce 2018 podléhaly dopravní služby sazbě 10 %. Výdaje na dopravu tvoří další významnou položku v celkových výdajích spotřebního koše. V průběhu let 2018–2022 se pohybovaly kolem 10 % z celkových výdajů ve spotřebním koši. V roce 2018 byly výdaje na dopravu dle ČSÚ ve výši 14 948 Kč a daňová zátěž činila 2 451 Kč. V dalším roce došlo k mírnému růstu, a tudíž se zvýšilo i zatížení z hlediska daní, konkrétně o 95 Kč na 2 546 Kč. V roce 2020 došlo oproti roku 2019 k poklesu výdajů o 1 109 Kč na 14 365 Kč, což zapříčinilo i pokles daňového zatížení ve srovnání s rokem 2019 o 167 Kč. Naopak rok 2021 přinesl zvýšení v porovnání se všemi předchozími roky. Výdaje domácností na dopravu byly ve výši 15 723 a daňové zatížení činilo 2 630 Kč. I v roce 2022 stouply výdaje týkající se dopravy. Roční výdaje na dopravu

domácností byly 18 674 Kč, což je o 2 951 Kč více než předcházející rok. I daňové zatížení se zvýšilo a to na 3 107 Kč. Mezi prvním a posledním sledovaným rokem se daňové zatížení zvýšilo o 26,76 %. Největší podíl výdajů na dopravu tvořila ve sledovaných letech podskupina 07.2.2 pohonné hmoty, oleje a podobné přípravky. Jejich podíl na celkové dopravě se pohyboval mezi 39–46 %.

Tabulka 21 Doprava 2018–2022 (Kč)

		2018	2019	2020	2021	2022
07	DOPRAVA	14 948	15 474	14 365	15 723	18 674
07.1	Nákup osobních dopravních prostředků	2 592	2 903	3 436	4 697	4 247
	DPH 21 %	450	504	596	815	737
07.2	Provoz osobních dopravních prostředků	10 625	10 885	9 545	9 826	12 808
07.2.1	Náhradní díly a příslušenství pro osobní dopr. prostředky	1 045	857	767	974	1 165
07.2.2	Pohonné hmoty, oleje a podobné přípravky	7 018	6 863	5 863	6 213	8 293
07.2.3	Údržba a opravy osobních dopravních prostředků	1 477	1 549	1 595	1 718	2 210
07.2.4	Ostatní služby týkající se prostředků osobní dopravy	1 084	1 616	1 320	921	1 140
	DPH 21 %	1 844	1 889	1 657	1 705	2 223
07.3	Dopravní služby	1 731	1 686	1 384	1 201	1 619
z toho:						
07.3.1	Kolejová osobní doprava	451	428	287	236	379
07.3.2	Silniční osobní doprava	494	441	354	276	407
07.3.5	Kombinovaná osobní doprava	479	452	426	419	408
	DPH 10 %	157	153	126	109	147
	Celkové daňové zatížení	2 451	2 546	2 379	2 630	3 107

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2019–2023)

4.2.8 Pošty a telekomunikace

Položky ve spotřebním koši týkající se pošty a telekomunikace se postupně zvyšovaly. Mezi lety 2018–2022 došlo k růstu o 962 Kč neboli o 15,14 %. Poštovní služby jsou osvobozené od DPH, telefonní a telefaxová zařízení a služby jsou zatížené 21 % DPH. Meziročně dochází k růstu daňového zatížení. V prvním sledovaném roce bylo daňové zatížení 1 087 Kč, následující rok stoupl o 22 Kč na 1 109 Kč. V roce 2020 tvořilo daňové

zatížení týkající se pošty a telekomunikace 1 120 Kč. Celkové daňové zatížení v této podskupině činilo v roce 2021 1 184 Kč, což je o 64 Kč více než předchozí rok. I v roce 2022 došlo ke zvýšení, oproti roku 2021 to bylo 57 Kč více, celkově tedy 1 241 Kč viz tabulka č. 22 níže. Celkové daňové zatížení skupiny 8 se mezi rokem 2018 a 2022 zvýšilo o 14,17 %.

Tabulka 22 Pošty a telekomunikace 2018–2022 (Kč)

		2018	2019	2020	2021	2022
08	POŠTY A TELEKOMUNIKACE	6 356	6 495	6 552	6 951	7 318
08.1	Poštovní služby	94	103	103	128	163
08.2	Telefonní a telefaxová zařízení	664	584	522	580	578
	DPH 21 %	115	101	91	101	100
08.3	Telefonické a telefaxové služby	5 598	5 808	5 927	6 243	6 577
	Služby pevných a bezdrátových telefonních a faxových zařízení	75	71	63	63	58
	Provoz mobilního telefonu	3 241	3 336	3 223	3 230	3 169
	Služby internetového spojení	1 077	1 101	1 098	1 114	1 147
	Balíčky telekomunikačních služeb	1 204	1 299	1 543	1 836	2 204
	DPH 21 %	972	1008	1029	1083	1141
	Celkové daňové zatížení	1 087	1 109	1 120	1 184	1 241

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2019–2023)

4.2.9 Rekreační a kultura

V tabulce níže jsou uvedeny výdaje domácností deváté třídy spotřebního koše. Tyto výdaje tvoří významnou položku ve spotřebním koši, jedná se přibližně 10 % celkových výdajů spotřebního koše. Podskupiny 9.4 a 9.5 podléhají sazbě DPH ve výši 10 %, ostatní podskupiny mají DPH ve výši 21 %, to vše je patrné v tabulce č. 23 na straně 57. Mezi lety 2018 a 2019 došlo k růstu výdajů, a tedy i růstu daňového zatížení z 2 225 Kč na 2 304 Kč. Podle údajů ČSÚ došlo v letech 2020 a 2021 k poklesu výdajů na kulturu a rekreaci, což bylo způsobeno onemocněním COVID-19 a omezením v oblasti kultury a rekreace. V roce 2022 bylo daňové zatížení 2 492 Kč, což je nejvíce ve sledovaných letech. Daňové zatížení se zvýšilo o 12 % mezi lety 2018 a 2022.

Tabulka 23 Rekreace a kultura 2018–2022 (Kč)

		2018	2019	2020	2021	2022
09	REKREACE A KULTURA	15 589	16 211	14 280	14 120	17 202
09.1	Zařízení a vybavení audiovizuální, fotografická a pro zpracování dat	1 777	1 452	1 383	1 512	1 320
	DPH 21 %	308	252	240	262	229
09.2	Další výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci a kulturu	259	271	117	154	183
	DPH 21 %	45	47	20	27	32
09.3	Ostatní výrobky pro rekreaci a kulturu; květiny a zahrady, domácí zvířata	4 612	4 726	4 735	5 376	6 364
09.3.1	Hry, hračky a sběratelské předměty	1 095	1 238	1 326	1 423	1 638
09.3.2	Zařízení pro sport, kempink a rekreaci ve volné přírodě	718	719	660	755	925
09.3.3	Květiny a zahrady	1 193	1 206	1 130	1 313	1 542
09.3.4	Domácí zvířata a potřeby pro jejich chov	1 300	1 300	1 369	1 582	1 837
09.3.5	Veterinární a ostatní služby pro domácí zvířata	306	263	249	303	422
	DPH 21 %	800	820	822	933	1 104
09.4	Rekreační a kulturní služby	4 358	4 639	3 952	3 655	4 382
z toho:						
09.4.1	Rekreační a sportovní služby	1 732	1 947	1 533	1 358	1 583
09.4.2	Kulturní služby	2 520	2 584	2 302	2 158	2 633
	DPH 10 %	396	422	359	332	398
09.5	Noviny, knihy, papírenské zboží	1 456	1 520	1 441	1 435	1 586
	DPH 10 %	132	138	131	130	144
09.6	Dovolená s komplexními službami	3 126	3 602	2 652	1 987	3 366
	DPH 21 %	543	625	460	345	584
	Celkové daňové zatížení	2 225	2 304	2 032	2 030	2 492

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2019–2023)

4.2.10 Vzdělávání

Mezi sledovanými lety docházelo ve skupině 10 spotřebního koše růstu i poklesu ve výdajích viz tabulka č. 24 níže. Ve srovnání roku 2018 a 2019 došlo k růstu výdajů na vzdělávání o 423 Kč, tedy o 29,38 %. Následně se ale výdaje v roce 2020 snížily o 380 Kč neboli o 20,4 %. V roce 2021 došlo opět k poklesu ve srovnání s předchozím rokem, konkrétně o 390 Kč, tedy o 26,3 %. V posledním sledovaném roce byl zaznamenán růst a to na 1 173 Kč, což je ve srovnání s předchozím rokem 2021 zvýšení o 80 Kč neboli o 7,32 %.

Finanční správa (2006) „podle § 57 odst. 1 písm. b) ZDPH jsou osvobozeny od daně bez nároku na odpočet daně školské služby poskytované ve školských zařízeních zapsaných ve školském rejstříku, které doplňují nebo podporují vzdělávání ve školách uvedených v písm. a) tohoto ustanovení nebo s ním přímo souvisejí a školské služby poskytované ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy nebo preventivní výchovné péče.“

Tabulka 24 Vzdělání 2018–2022 (Kč)

		2018	2019	2020	2021	2022
10	VZDĚLÁVÁNÍ	1 440	1 863	1 483	1 093	1 173

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2019–2023)

4.2.11 Stravování a ubytování

Stravování a ubytování podléhalo v letech 2018–2022 druhé snížené sazbě 10 %. Mezi roky 2018 a 2019 došlo k mírnému snížení výdajů domácností o 28 Kč. V roce 2020 došlo k výraznému poklesu výdajů oproti předcházejícím rokům, ve srovnání s rokem 2019 to bylo o 1 805 Kč, za hlavní důvod tohoto výrazného poklesu lze považovat onemocnění COVID-19 a s ním spjatá vládní opatření. Pokles výdajů na stravování a ubytování pokračoval i v roce 2021, kde se ve srovnání s rokem 2020 snížily výdaje o 191 Kč. Oproti tomu v roce 2022 byly zaznamenány nejvyšší výdaje na stravování a ubytování ve sledovaných letech, jak lze vidět v tabulce č. 25 na straně 59. V roce 2022 došlo k nárůstu o 2 993 Kč, tedy o 35,03 %. Vývoj daňového zatížení v letech 2018–2022 kopíroval vývoj výdajů na stravování a ubytování, mezi lety 2018 a 2022 se zatížení zvýšilo o 9,17 %.

Tabulka 25 Stravování a ubytování 2018–2022 (Kč)

		2018	2019	2020	2021	2022
11	STRAVOVÁNÍ A UBYTOVÁNÍ	10 569	10 541	8 736	8 545	11 538
11.1	Stravovací služby	9 025	9 153	7 646	7 090	9 102
11.1.1	Restaurace, kavárny a podobná zařízení veř. stravování	7 233	7 220	5 922	5 589	7 119
11.1.2	Jídelny	1 792	1 933	1 724	1 502	1 983
	DPH 10 %	820	832	695	645	827
11.2	Ubytovací služby	1 544	1 388	1 090	1 455	2 436
	DPH 10 %	140	126	99	132	221
	Celkové daňové zatížení	960	958	794	777	1 048

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2019–2023)

4.2.12 Ostatní zboží a služby

Z tabulky č. 26 na straně 60 je patrné, že u výdajů na ostatní zboží a služby docházelo k růstu i poklesu. Mezi ostatní zboží a služby se řadí například kadeřnické salóny a zařízení osobní péče, kde se pro výpočet počítá po celé období 2018–2022 se sazbou DPH ve výši 10 %. Ostatní předměty a výrobky pro osobní péči a osobní potřeby a doplňky jinde neuvedené jsou zatíženy základní sazbou, tedy 21 %. Ostatní podskupiny jako sociální péče, pojištění, finanční a ostatní služby jsou osvobozeny od DPH. Daňové zatížení skupiny 12 spotřebního koše se mezi lety 2018 a 2019 zvýšilo o 25 Kč, tedy o 3,18 % na 812 Kč. V dalším roce došlo k poklesu o 4 Kč na 808 Kč. Od roku 2021 opět docházelo k růstu, daňové zatížení se zvýšilo na 849 Kč. Poslední sledovaný rok přinesl největší zvýšení v této skupině spotřebního koše a to o 116 Kč na 965 Kč.

Tabulka 26 Ostatní zboží a služby 2018–2022 (Kč)

		2018	2019	2020	2021	2022
12	OSTATNÍ ZBOŽÍ A SLUŽBY	11 630	11 352	10 766	11 292	13 038
12.1	Osobní péče	4 222	4 372	4 318	4 301	4 967
z toho:						
12.1.1	Kadeřnické salóny a zařízení osobní péče	1 033	1 103	966	772	1 221
	DPH 10 %	94	100	88	70	111
12.1.3	Ostatní předměty a výrobky pro osobní péči	3 082	3 155	3 212	3 350	3 603
	DPH 21 %	535	548	557	581	625
12.3	Osobní potřeby a doplňky jinde neuvedené	911	944	939	1 137	1 320
	DPH 21 %	158	164	163	197	229
12.4	Sociální péče	96	50	52	63	135
12.5	Pojištění	5 095	4 682	4 602	4 904	5 277
z toho:						
12.5.2	Pojištění související s bydlením	1 196	1 273	1 071	1 206	1 390
12.5.3	Pojištění související se zdravím	980	940	892	1 023	1 146
12.5.4	Pojištění související s dopravou	2 026	2 244	2 413	2 409	2 406
12.6	Finanční služby jinde neuvedené	310	237	238	298	303
12.7	Ostatní služby jinde neuvedené	996	1 066	616	588	1 036
	Celkové daňové zatížení	787	812	808	849	965

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2019–2023)

V tabulce č. 27 na straně 61 je vidět vývoj daňového zatížení z hlediska daně z přidané hodnoty mezi lety 2018–2022. Pro výpočet bylo sečteno celkové daňové zatížení všech 12 skupin spotřebního koše a bylo vypočítáno kolik ročně odvedl poplatník na DPH. Kolik standardizovaný poplatník odvede na DPH je rozklíčováno pomocí spotřebního koše a výdajů domácností výše. V letech 2018, 2019 a 2020 došlo k postupnému poklesu daňového zatížení z hlediska DPH, bylo to způsobeno hlavně růstem hrubých mezd, ale i mírným poklesem výdajů na DPH v roce 2020. V letech 2021 a 2022 dochází opět k nárůstu daňového zatížení.

Tabulka 27 Daňové zatížení z hlediska DPH 2018–2022 (Kč)

	2018	2019	2020	2021	2022
úhrn hrubých mezd	357 384	387 228	398 160	415 428	436 536
DPH	19 404	19 549	18 721	20 199	22 908
daňové zatížení (%)	5,43	5,05	4,7	4,86	5,25

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2019–2023)

Pro aktuálnost údaje je potřeba zmínit, že v roce 2023 byl schválen konsolidační balíček a na jeho základě došlo i ke změně DPH. Od 1. 1. 2024 jsou pouze dvě sazby DPH a to základní ve výši 21 % a snížená ve výši 12 %. Touto změnou také došlo k přesunu položek mezi sazbami.

4.3 Daňové zatížení z hlediska daně z nemovitých věcí

Daň z nemovitých věcí byla počítána pro rok 2018. Pro všechny následující sledované roky zůstává stejná, jelikož nedošlo k žádným změnám týkajícím se daně z nemovitých věcí, které by se do výsledku promítly. Předpokládá se, že poplatník žije v rodinném domě se zahradou, který se nachází na adrese Kotkova 269/2, Liberec 14 Ruprechtice, 460 14. Pro výpočet se vycházelo ze zákona č. 338/1992 Sb. Zákon České národní rady o dani z nemovitých věcí a vyhlášky č. 298/2014 Sb. Vyhláška o stanovení seznamu katastrálních území s přiřazenými průměrnými základními cenami zemědělských pozemků. Údaje pro výpočet byly čerpány z katastru nemovitostí. Předmětem daně z nemovitých věcí je daň z pozemků a také daň ze staveb a jednotek.

Předmětem daně z pozemků je v našem případě zahrada, dle formuláře písmeno A, o výměře 620 m². Cena za m² je stanovena na 2,4 Kč. Základ daně tedy vychází 1 488 Kč. Sazba daně je 0,75 % a výsledná částka se zaokrouhluje na koruny nahoru. V našem případě 12 Kč. U daně ze staveb a pozemků je předmět daně, dle formuláře H – rodinný dům, o výměře 233 m². Základní sazba je 2 Kč/m². Dům je dvoupodlažní je tedy potřeba započítat zvýšení sazby o další nadzemní podlaží o 1,5 Kč a následně se součet základní sazby a zvýšení o nadzemní podlaží vynásobí koeficientem, který je stanoven na 3,5. Výsledná sazba daně je 12,25 Kč/m². Daň ze staveb a jednotek vychází 5 710 Kč. Celková daň z nemovitých věcí pro rok 2018 byla 5 722 Kč, jak lze vidět v tabulce č. 28 na straně 62. Data se nemění po celé sledované období 2018–2022.

Tabulka 28 Výpočet daně z nemovitých věcí 2018

daň z pozemků		
předmět daně z pozemků	zahrada	
výměra	620	m ²
cena za m ²	2,4	Kč
základ daně	1488	Kč
sazba daně	0,75	%
daň z pozemků	12	Kč
daň ze staveb a jednotek		
předmět daně	rodinný dům	
výměra	233	m ²
základní sazba daně	2	Kč/m ²
počet nadzemních podlaží	2	
zvýšení základní sazby za další nadzemní podlaží	1,5	Kč
koeficient	3,5	
výsledná sazba daně	12,25	Kč/m ²
daň ze staveb a jednotek	2855	Kč
místní koeficient podle §12 zákona	2	
daň ze staveb a jednotek	5710	Kč
daň z nemovitých věcí celkem	5722	Kč

Zdroj: vlastní zpracování, Zákon o dani z nemovitých věcí

U daně z nemovitých věcí nedošlo mezi lety 2018–2022 ke změně. Daňové zatížení poplatníka se počítá jako podíl daně z nemovitých věcí a úhrnu hrubých mezd za daný rok. V tabulce č. 29 jsou uvedeny konkrétní výpočty ze kterých je viditelné, že se daňové zatížení snižovalo v důsledku postupného růstu hrubých mezd. V roce 2018 bylo daňové zatížení z hlediska daně z nemovitých věcí ve výši 1,6 % a v posledním sledovaném roce 1,31 %, v tomto pětiletém období došlo ke snížení zátěže o 0,29 %. Celkově lze konstatovat, že zatížení týkající se daně z nemovitých věcí je ve srovnání s jinými daněmi a odvody minimální.

Tabulka 29 Daňové zatížení z hlediska daně z nemovitých věcí 2018–2022 (Kč)

	2018	2019	2020	2021	2022
úhrn hrubých mezd	357 384	387 228	398 160	415 428	436 536
daň z nemovitostí	5 722	5 722	5 722	5 722	5 722
daňové zatížení (%)	1,6	1,48	1,44	1,38	1,31

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2019–2023)

I u daně z nemovitých věcí došlo kvůli konsolidačnímu balíčku ke změně. V našem případě se od roku 2024 uplatňuje sazba daně u daně z pozemků ve výši 1,35 %. U daně ze

staveb a jednotek se zvýšila základní sazba na 3,5 Kč/m², zvýšení sazby za další nadzemní podlaží je ve výši 1,4 Kč, koeficient zůstává stejný ve výši 3,5 a stejně tak místní koeficient, který zůstává ve výši 2.

4.4 Celkové daňové zatížení standardizovaného poplatníka

Celkové daňové zatížení v průběhu let 2018–2022 klesá. V tabulce č. 30 níže jsou do výpočtu daňové zátěže zahrnuty i odvody na sociální a zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem. Daňové zatížení je vypočítáno jako podíl celkového daňového zatížení a úhrnu hrubých mezd, které je následně vynásobeno 100 pro zjištění procentuálního zatížení. V prvním sledovaném roce vychází daňové zatížení standardizovaného poplatníka v Liberecké kraji ve výši 31,23 % z jeho hrubé mzdy. Následující roky docházelo k poklesu daňové zátěže. V prvním 3 sledovaných letech to bylo primárně z důvodu stejné výše daně z nemovitých věcí a stále se zvyšující hrubé mzdy. Dále se od roku 2021 přestala počítat daň z příjmů ze superhrubé mzdy, ale pouze z hrubé mzdy a tím dochází k výraznému snížení odvodu na daň z příjmů fyzických osob. Z toho důvodu došlo mezi roky 2020 a 2021 ke snížení daňového zatížení o 5,44 procentního bodu. Následně i v posledním roce, tedy roce 2022 došlo ke snížení celkové zátěže a to na 25,5 % hrubé mzdy. Mezi prvním a posledním sledovaným rokem došlo ke snížení o 6,03 procentního bodu.

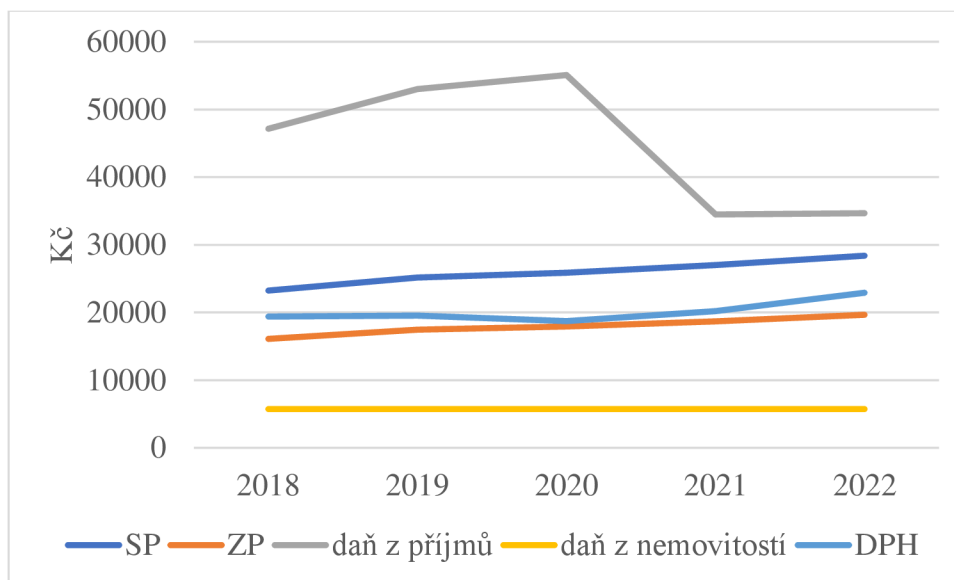
Tabulka 30 Daňové zatížení 2018–2022 (Kč)

	2018	2019	2020	2021	2022
úhrn hrubých mezd	357 384	387 228	398 160	415 428	436 536
SP	23 232	25 176	25 884	27 012	28 380
ZP	16 092	17 436	17 928	18 696	19 656
daň z příjmů	47 160	53 016	55 080	34 476	34 644
daň z nemovitostí	5 722	5 722	5 722	5 722	5 722
DPH	19 404	19 549	18 721	20 199	22 908
celkové daňové zatížení	111 610	120 899	123 335	106 105	111 310
daňové zatížení (%)	31,23	31,22	30,98	25,54	25,5

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2019–2023)

V grafu č. 8 na straně 64 je patrný vývoj struktury daňového zatížení mezi lety 2018 až 2022. Nejvýraznější rozdíl je v dani z příjmů v roce 2021 viz výše zmíněná zrušená superhrubá mzda. Dále lze v grafu vidět od roku 2021 mírný nárůst DPH a odvodů na sociální pojištění, které hradí zaměstnanec ze své mzdy.

Graf 8 Vývoj struktury daňového zatížení 2018–2022 (Kč)

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2019–2023)

Stát potřebuje, aby daňové zatížení vycházelo dle propočtů co nejnižší, a do výpočtů daňového zatížení poplatníka nezahrnuje odvody na sociální a zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem. V tabulce č. 31 níže je hypotetický výpočet daňového zatížení standardizovaného poplatníka v letech 2018–2022 i se započítáním odvodů na SP a ZP, které hradí za zaměstnance zaměstnavatel. Hypoteticky lze konstatovat, že kdyby nemusel zaměstnavatel platit tyto odvody, mohl by o tyto částky navýšit mzdu zaměstnanci.

I v tomto případě dochází ve sledovaných letech k poklesu daňové zátěže, a to primárně vlivem zrušení superhrubé mzdy. Při zahrnutí odvodů zaměstnavatele do celkové daňové zátěže se daňová zátěž více jak zdvojnásobí, to lze vidět v tabulce č. 32 na straně 66.

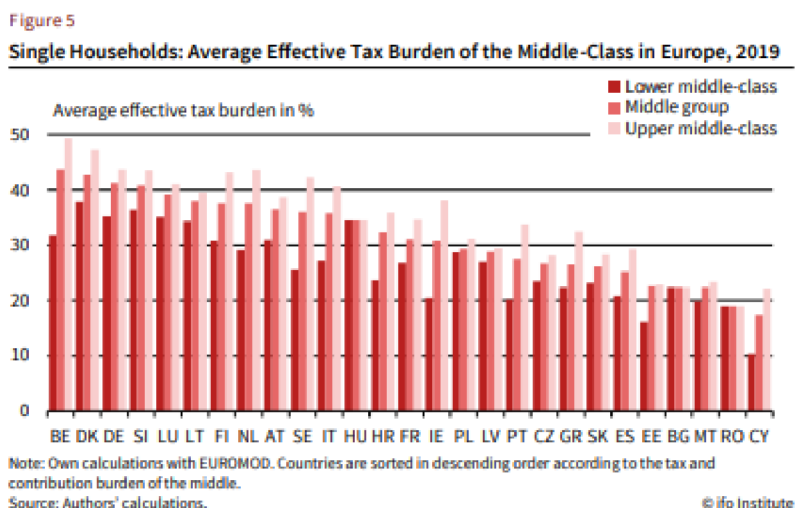
Tabulka 31 Daňové zatížení 2018–2022 včetně odvodů zaměstnavatele (Kč)

	2018	2019	2020	2021	2022
úhrn hrubých mezd	357 384	387 228	398 160	415 428	436 536
SP	23 232	25 176	25 884	27 012	28 380
ZP	16 092	17 436	17 928	18 696	19 656
SP zaměstnavatel	89 352	96 432	98 748	103 032	108 264
ZP zaměstnavatel	32 160	34 848	35 832	37 392	39 288
daň z příjmů	47 160	53 016	55 080	34 476	34 644
daň z nemovitostí	5 722	5 722	5 722	5 722	5 722
DPH	19 404	19 549	18 721	20 199	22 908
celkové daňové zatížení	233 122	252 179	257 915	246 529	258 862
daňové zatížení (%)	65,23	65,12	64,78	59,34	59,3

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2019–2023)

Na obrázku č. 4 níže lze vidět pro porovnání průměrnou efektivní daňovou zátěž střední třídy v Evropě v roce 2019, kde se Česká republika nachází mezi zeměmi s nižší daňovou zátěží střední třídy, naproti tomu se nacházejí země jako Belgie, Dánsko a Německo s nejvyšší daňovou zátěží.

Obrázek 4 Porovnání daňové zátěže v Evropě v roce 2019

Zdroj: Dolls, Dorn, Gstrein, Lav (2023)

Gola (2023) uvádí, že v zemích OECD jsou významné rozdíly ve zdanění práce. Vyšší zdanění práce než v České republice je například v Belgii (53 %), v Německu (48,3 %), nebo v Rakousku (47,8 %). Dále Gola uvádí, že zdanění práce pro rok 2023 je v ČR ve výši 39,94 %, ale je důležité podotknout, že započítává do finálního výpočtu i odvody na SP a ZP hrazené zaměstnavatelem.

V tabulce č. 32 na straně 66 je uvedeno porovnání daňové zátěže bez odvodů a včetně odvodů zaměstnavatele. V případě, že se do daňového zatížení poplatníka budou zahrnovat odvody zaměstnavatele na sociální a zdravotní pojištění vychází v roce 2018 daňové zatížení ve výši 65,23 % z hrubých mezd. Meziročně toto zatížení klesá, ale i tak v posledním sledovaném roce tvoří 59,3 % z hrubých mezd. Při porovnání například roku 2022 je patrné, že pokud by zaměstnavatel nemusel platit výše zmíněné odvody, které v roce 2022 zvyšují daňové zatížení poplatníka z 25,5 % na 59,3 % tedy o 33,8 procentního bodů, mohla by být hypoteticky o tyto procenta navýšena hrubá mzda zaměstnance.

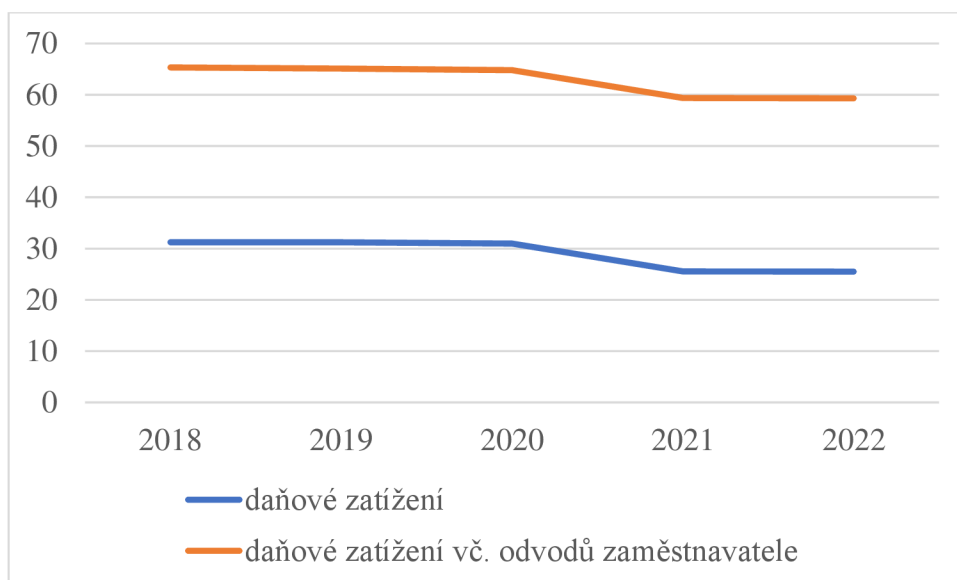
Tabulka 32 Porovnání daňového zatížení 2018–2022

	2018	2019	2020	2021	2022
daňové zatížení (%)	31,23	31,22	30,98	25,54	25,5
daňové zatížení vč. odvodů zaměstnavatele (%)	65,23	65,12	64,78	59,34	59,3

Zdroj: vlastní zpracování

V grafu č. 9 níže je vidět, že vývoj zatížení se započítáním odvodů na sociální a zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem kopíruje vývoj bez započítání těchto odvodů. Již výše je zmíněno, že se započítáním odvodů je zatížení více jak dvojnásobné a pohybuje se okolo 60 % hrubých mezd.

Graf 9 Vývoj daňového zatížení 2018–2022 (%)

Zdroj: vlastní zpracování

Lze konstatovat, že je pochopitelné proč tedy stát neuvádí daňovou zátěž i se započtením odvodů, které platí za zaměstnance zaměstnavatel, jelikož je díky nim zatížení hrubých mezd poplatníků velmi vysoké. Tato analýza jasně ukazuje, že odvody za zaměstnance jsou významným příjmem státního rozpočtu. Pro daňové poplatníky v Libereckém kraji je ale pozitivní, že v průběhu let 2018–2022 se jejich daňové zatížení mírně snížilo.

5 Závěr

V této bakalářské práci bylo zhodnoceno daňové zatížení standardizovaného poplatníka v Libereckém kraji. Byla provedena analýza a komparace vývoje zatížení z hlediska daně z příjmů fyzických osob, daně z přidané hodnoty a daně z nemovitých věcí mezi lety 2018–2022.

Bylo zjištěno, že v průběhu sledovaných let klesá dílčí daňové zatížení výše zmíněných daní, ale klesá i celkové daňové zatížení hrubých mezd. Snižování daňové zátěže je podmíněno několika faktory, mezi které patřily stále rostoucí průměrné hrubé mzdy na území Libereckého kraje, zrušení superhrubé mzdy a ve sledovaných letech 2018–2022 i stále stejná výše daně z nemovitých věcí.

K největšímu dílčímu poklesu daňového zatížení došlo u daně z příjmů fyzických osob, tato situace vznikla z důvodu zrušení superhrubé mzdy, růstem průměrných hrubých mezd v letech 2018–2022 a také zvyšováním slevy na poplatníka. V prvním sledovaném roce bylo zatížení hrubých mezd z hlediska daně z příjmů ve výši 13,2 % a postupně se snižovalo až na 7,54 % v roce 2022. Tato situace je paradoxem, když se bere v úvahu, že daň z příjmů fyzických osob je ve výši 15 % a v posledním sledovaném roce je daňové zatížení ve výši 7,54 %. U daně z přidané hodnoty došlo nejdříve v letech 2018, 2019 a 2020 k poklesu daňové zátěže, která byla ovlivněna růstem hrubých mezd a poklesem výdajů na DPH. Od roku 2021 pak docházelo k nárůstu daňového zatížení. V průběhu sledovaných let se daňová zátěž pohybovala okolo 5 % hrubých mezd, což ukazuje, že daň z přidané hodnoty nemá zásadní vliv na celkové daňové zatížení standardizovaného poplatníka. Daňové zatížení z hlediska daně z nemovitých věcí mělo také klesající tendenci. Snižování zátěže u této daně bylo podmíněno stejnou výší daně z nemovitých věcí po celé sledované období, ale zároveň růstem průměrných hrubých mezd mezi lety 2018 a 2022 o více než 22 %. V roce 2018 bylo zatížení ve výši 1,6 % a postupně se snižovalo až na finálních 1,31 % hrubých mezd, lze konstatovat, že po celé období je daňová zátěž hrubých mezd z hlediska daně z nemovitých věcí v zanedbatelné výši.

Na závěr praktické části byl proveden hypotetický výpočet celkového daňového zatížení poplatníka v případě, že by se do výpočtu započítávaly i odvody na sociální a zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem. Tento výpočet ukázal, že pokud by se tyto odvody zahrnovali do výpočtu, tak by se daňové zatížení poplatníka zvýšilo více jak dvojnásobně a pohybovalo by se okolo 60 % hrubých mezd. V případě, že by zaměstnavatel

nemusel za zaměstnance platit tyto odvody, které jak je známo představují celkem velkou část příjmů státního rozpočtu, tak by o tyto částky hypoteticky mohla být navýšena hrubá mzda zaměstnance. Tato bakalářská práce ukazuje, že v období sledovaných let 2018–2022 dochází ke snižování daňového zatížení standardizovaného poplatníka v Libereckém kraji a v posledním sledovaném roce dosahuje daňové zatížení jeho hrubé mzdy hodnoty 25,5 %.

6 Seznam použitých zdrojů

6.1 Knižní zdroje

ARNOLDOVÁ, A. 2012. *Sociální zabezpečení I*. 1. vyd. Grada Publishing. ISBN 9788024737249.

ČERNOHORSKÝ, J., TEPLÝ, P. 2011. *Základy financí*. 1. vyd. Grada Publishing. ISBN 9788024736693.

JUREČKA, V. a kol. 2017. *Makroekonomie*. 3. vyd. Grada Publishing. ISBN 978-80-271-9266-3.

KOBÍK, J., KOHOUTKOVÁ, A. 2013. *Daňový řád s komentářem*. Nakladatelství ANAG. ISBN 978-80-7263-769-0.

KUBÁTOVÁ, K. 2018. *Daňová teorie a politika*. Wolters Kluwer, ISBN 978-80-7598-165-3.

KUNEŠ, Z., VONDRÁK, Z. 2023. *Abeceda DPH*. Nakladatelství ANAG. ISBN 987-80-7554-383-7.

MAAYTOVÁ, A. a kol. 2015. *Veřejné finance v teorii a praxi*. 1. vyd. Grada Publishing. ISBN 9788024799490.

MARKOVÁ, H. 2023. *Daňové zákony 2023 : úplná znění platná k 1.1.2023*. Grada Publishing. ISBN 978-80-271-0023-1.

PROVAZNÍKOVÁ, R. 2015. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. 1. vyd. Grada Publishing. ISBN 978-80-247-5922-7.

STARÝ, M. a kol. 2009. *Dějiny daní a poplatků*. 1. vyd. Havlíček Brain Team. ISBN 978-80-87109-15-1.

STEJSKAL, J. a kol. 2017. *Teorie a praxe veřejných služeb*. Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-726-4.

ŠIROKÝ, J. 2016. *Základy daňové teorie s praktickými příklady*. 2. vyd. Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-315-0.

ŠIROKÝ, J. 2008. *Daňové teorie : s praktickou aplikací*. 2. vyd. C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-005-8.

ŠTEKER, K. 2020. *Finanční účetnictví*. Vysoká škola ekonomie a managementu. ISBN 9788088330257.

VANČUROVÁ, A. 2021. *Zdanění osobních příjmů*. 3. vyd. Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7676-236-7.

VANČUROVÁ, A., LÁCHOVÁ, L. 2018. *Daňový systém ČR 2018*. 1. VOX. ISBN 978-80-87480-63-2.

VANČUROVÁ, A., ZÍDKOVÁ, H. 2022. *Daňový systém ČR 2022*. Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7676-362-3.

ŽÁK, M. 2020. *Hospodářská politika*. Vysoká škola ekonomie a managementu. ISBN 9788088330264.

6.2 Internetové zdroje

BUREŠ, M. *Jak se zrušení superhrubé mzdy projevilo ve vaší čisté mzdě? A co se změnilo od 1. ledna 2022?* In: Finance [online]. 17. 1. 2021 [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/533638-zruseni-superhrube-mzdy/>

Celní správa. *Spotřební daně a jejich správa*. In: Celní správa [online]. 1. 1. 2023 [cit. 2023-06-05]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/dane/spotrebnidane/Stranky/default.aspx>

Česká správa sociálního zabezpečení. *ČSSZ informuje: Důležité údaje platné pro sociální zabezpečení v roce 2018*. In: Česká správa sociálního zabezpečení [online]. 2018 [cit. 2024-01-30]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/-/cssz-informuje-dulezite-udaje-platne-pro-socialni-zabezpeceni-v-roce-2018>

Česká správa sociálního zabezpečení. *Od 1. 7. 2019 se snižuje sazba pojistného na nemocenské pojištění o 0,2 %*. In: Česká správa sociálního zabezpečení [online]. 24. 6. 2019 [cit. 2024-02-18]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/-/od-1-7-2019-se-snizuje-sazba-pojistneho-na-nemocenske-pojisteni-o-0-2->

Český statistický úřad. *Liberecký kraj*. In: Český statistický úřad [online]. 2024a [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20563103/136204a10.pdf/8a5a2cf4-dfe2-4cf9-9d72-7ca68bd89f93?version=1.0>

Český statistický úřad. *Počet zaměstnanců a průměrné hrubé měsíční mzdy*. In: Český statistický úřad [online]. 2024b [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: Nastavení parametrů výstupního objektu VDB (czso.cz)

Český statistický úřad. *Spotřební výdaje domácností – 2018*. In: Český statistický úřad [online]. 19. 12. 2019 [cit. 2024-02-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/spotrebni-vydaje-domacnosti-2018-pgj0e6toh7>

Český statistický úřad. *Spotřební výdaje domácností – 2019*. In: Český statistický úřad [online]. 2. 11. 2020 [cit. 2024-02-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/spotrebni-vydaje-domacnosti-2019>

Český statistický úřad. *Spotřební výdaje domácností – 2020*. In: Český statistický úřad [online]. 16. 8. 2021 [cit. 2024-02-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/spotrebni-vydaje-domacnosti-2020>

Český statistický úřad. *Spotřební výdaje domácností – 2021*. In: Český statistický úřad [online]. 11. 8. 2022 [cit. 2024-02-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/spotrebni-vydaje-domacnosti-2021>

Český statistický úřad. *Spotřební výdaje domácností – 2022*. In: Český statistický úřad [online]. 31. 8. 2023 [cit. 2024-02-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/spotrebni-vydaje-domacnosti-2022>

Daně pro lidi. *Upozornění na aplikaci 10% sazby DPH u hromadné pravidelné přepravy osob*. In: Daně pro lidi [online]. 8. 1. 2019 [cit. 2024-02-27]. Dostupné z: <https://www.daneprolidi.cz/aktualita/upozorneni-na-aplikaci-10-percent-sazby-dph-u-hromadne-prepravy-osob-ak.htm>

DOLLS, M., DORN, F., GSTREIN, D., LAY, M. *Income and tax burden of the middle class in Europe* In: EconPol Forum [online]. 2023 [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/10419/279985>

Finanční správa. *Informace k uplatňování zákona o DPH při poskytování školských služeb*. In: Finanční správa [online]. 8. 3. 2006 [cit. 2024-02-27]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-pridane-hodnoty/informace-stanoviska-a-sdeleni/dph-u-vychovných-a-vzdelavacích-cinnosti/informace-k-uplatnovani-zakona-o-dph-pri-poskytovani-skolských-sluzeb>

Finanční správa. *Informace o významných změnách v zákoně o daních z příjmů, které se týkají fyzických osob za zdaňovací období roku 2022*. In: Finanční správa [online]. 20. 12. 2022 [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/informace-stanoviska-a-sdeleni/2022/zmeny-v-zakone-o-danich-z-prijmu-FO-2022>

Finanční správa. *Zákon č. 357/1992 Sb.* In: Finanční správa [online]. 2024 [cit. 2024-02-27]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-dedicka-darovaci-a-z-prevodu-nemovitosti/legislativa/zakony>

GOLA, P. *Zdanění práce za průměrnou mzdu je nejvyšší v Belgii, i Slováci platí víc než Češi*. In: Finance [online]. 23. 5. 2023 [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/546595-zdaneni-prace-prumerna-mzda-oecd/>

KPMG. *Konsolidační balíček: podrobný přehled změn*. In: KPMG [online]. 1. 11. 2023 [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: <https://kpmg.com/cz/cs/home/clanky-a-analyzy/2023/11/konsolidacni-balicek-prehled-zmen.html>

Ministerstvo financí ČR. *Od 1. května se snižuje DPH na 10 % u širokého spektra zboží a služeb*. In: Ministerstvo financí ČR [online]. 30. 4. 2020 [cit. 2024-02-27]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/ministerstvo/media/tiskove-zpravy/2020/od-1-kvetna-se-snizuje-dph-na-10--u-siro-38372>

Národní rozpočtová rada. *Vše o veřejných financích*. In: Rozpočtová rada [online]. 1. 1. 2023 [cit. 2023-06-06]. Dostupné z: <https://www.rozpoctovarada.cz/o-verejnych-financich/vse-o-verejnych-financich/>

Odbor sociálních věcí Libereckého kraje. *Zahraniční pracovníci v Libereckém kraji*. In: Odbor sociálních věcí Libereckého kraje [online]. 2019 [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: factsheet_liberec_zamestnanosti_nahled (kraj-lbc.cz)

OECD. *Přehled o stavu veřejné správy: Česká Republika: Česká republika na cestě k modernější a efektivnější veřejné správě*. In: OECD iLibrary [online]. 30. 3. 2023 [cit. 2024-02-27]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/digital/prehled-o-stavu-verejne-spravy-ceska-republika-2651546f-cs.htm>

ŠIROKÝ, J. *Vymezení základních daňových ukazatelů ČR a jejich výpočet*. In: Dauč [online]. 4. 1. 2017 [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: <https://www.dauc.cz/clanky/3639/vymezeni-zakladnich-danovych-ukazatelu-cr-a-jejich-vypocet>

VĚTROVCOVÁ, A., KOLÁŘ, P. *DPH u nájmu nemovitých věcí*. In: Portál Pohoda [online]. 17. 4. 2023 [cit. 2024-02-27]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/dph/dph-u-najmu-nemovitych-veci/>

6.3 Právní předpisy

Zákon č. 235/2004 Sb. Zákon o dani z přidané hodnoty

Zákon č. 338/1992 Sb. Zákon České národní rady o dani z nemovitých věcí

Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů

7 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

7.1 Seznam obrázků

Obrázek 1 Sociální zabezpečení	25
Obrázek 2 Veřejná rozpočtová soustava ČR	32
Obrázek 3 Lafferova křivka	34
Obrázek 4 Porovnání daňové zátěže v Evropě v roce 2019	65

7.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 Slevy na dani pro rok 2022	22
Tabulka 2 Daňové zvýhodnění pro rok 2022	22
Tabulka 3 Průměrné měsíční hrubé mzdy 2018–2022 na přepočtené počty zaměstnanců (Kč)	36
Tabulka 4 Výpočet čisté mzdy pro rok 2018	37
Tabulka 5 Výpočet čisté mzdy pro 1. 1. 2019 – 30. 6. 2019	38
Tabulka 6 Výpočet čisté mzdy pro 1. 7. 2019 – 31. 12. 2019	40
Tabulka 7 Výpočet čisté mzdy pro rok 2020	41
Tabulka 8 Výpočet čisté mzdy pro rok 2021	42
Tabulka 9 Výpočet čisté mzdy pro rok 2022	44
Tabulka 10 Výpočet čisté mzdy 2018–2022 Praha (Kč)	45
Tabulka 11 Výpočty čisté mzdy 2018–2022 Karlovarský kraj (Kč)	45
Tabulka 12 Daňové zatížení z hlediska daně z příjmů 2018–2022 (Kč)	46
Tabulka 13 Srovnání daňového zatížení z hlediska daně z příjmů 2018–2022 (Kč)	46
Tabulka 14 Struktura výdajů 2018–2022 (%)	48
Tabulka 15 Potraviny a nealkoholické nápoje 2018–2022 (Kč)	49
Tabulka 16 Alkoholické nápoje, tabák 2018–2022 (Kč)	50
Tabulka 17 Odívání a obuv 2018–2022 (Kč)	50
Tabulka 18 Bydlení, voda, energie, paliva 2018–2022 (Kč)	52
Tabulka 19 Bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy 2018–2022 (Kč)	53
Tabulka 20 Zdraví 2018–2022 (Kč)	54
Tabulka 21 Doprava 2018–2022 (Kč)	55
Tabulka 22 Pošty a telekomunikace 2018–2022 (Kč)	56
Tabulka 23 Rekreace a kultura 2018–2022 (Kč)	57
Tabulka 24 Vzdělání 2018–2022 (Kč)	58
Tabulka 25 Stravování a ubytování 2018–2022 (Kč)	59
Tabulka 26 Ostatní zboží a služby 2018–2022 (Kč)	60
Tabulka 27 Daňové zatížení z hlediska DPH 2018–2022 (Kč)	61
Tabulka 28 Výpočet daně z nemovitých věcí 2018	62
Tabulka 29 Daňové zatížení z hlediska daně z nemovitých věcí 2018–2022 (Kč)	62
Tabulka 30 Daňové zatížení 2018–2022 (Kč)	63
Tabulka 31 Daňové zatížení 2018–2022 včetně odvodů zaměstnavatele (Kč)	64
Tabulka 32 Porovnání daňového zatížení 2018–2022	66

7.3 Seznam grafů

Graf 1 Daňový mix v ČR v roce 2020	20
Graf 2 Struktura hrubé mzdy v roce 2018	37
Graf 3 Struktura hrubé mzdy 1. 1. 2019 – 30. 6. 2019	39
Graf 4 Struktura hrubé mzdy 1. 7. 2019 – 31. 12. 2019	40
Graf 5 Struktura hrubé mzdy v roce 2020	41
Graf 6 Struktura hrubé mzdy v roce 2021	43
Graf 7 Struktura hrubé mzdy v roce 2022	44
Graf 8 Vývoj struktury daňového zatížení 2018–2022 (Kč)	64
Graf 9 Vývoj daňového zatížení 2018–2022 (%)	66

7.4 Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
ČSÚ	Český statistický úřad
DPH	Daň z přidané hodnoty
DPFO	Daň z příjmů fyzických osob
EU	Evropská unie
FÚ	Finanční úřad
HDP	Hrubý domácí produkt
OECD	Organizaci pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Cooperation and Development)
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
SP	Sociální pojištění
ZDP	Zákon o dani z příjmů
ZP	Zdravotní pojištění